HARDEVVICI à DASSELL. J.C.

RESPONSVM JURIS, IN CAUSA POENALI MALEFIcarum VVinſienſium.

PRO DEFENSIONE INNOXIARVM, ET CONDEMNAtione nocentum; ne quiſquam ante judicium injuſte innocenterq́; condemnetur:

AD REQUISITIONEM QUOrundam Dominorum & amicorum, juris juſtitiæq́; amantium, conſcriptum.

JCtus.

Ignorantia Judicis plerunq́; eſt calamitas innocentiæ.

HAMBURGI.
THEODOSIUS VVOLDERUS.
1597.

Nobili, Magnifico, &
Consultissimo viro,
Dn.
FRIDERICO à VVEIHE,
Jurisconsulto eximio.

Illustrissimi Principis ac
Domini,
DN. ERNESTI
Ducis Brunsvigici &
Luneburgici, &c.
CANCELLARIO,
Fautori, & compatri suo
charissimo:

Hoc de jure Responsum
HARDEVVIGUS à DASSELL. J.C.
Observantiæ ergò
Nuncupabat
Cal Julij.
Anno redempti orbis
1597.

HARDEVVIGI à DASSELL, I. U. CONSULT:

RESPONSUM JURIS in causa pœnali maleficarum Winsiensium.

C*Um JCto, ceu sacerdoti Justitiæ, non mandatum modò à Deo sit, quemvis nos requirentem, de Jure justitiaq́ informare* (Custodi legem atq; judicium, *inquit Deus per Prophetam*, & erit vita animæ tuæ.) *Verum etjam permissum sit in causis criminalibus, quibus nimirum de vita & salute hominis agitur, veritatem luce meridiana clariorem, so-*

 lidis

lidis & ex fundamento Juris petitis argumentis & rationibus palàm facere, ne ante judicium quisquam innocenter condemnetur; proptereaq; ab amicis, justitiæ amantibus, nuper id sim deprecatus: Operæ pretium me facturum putavi, si, quod, favente Dei mei gratia, ex fontibus utriusq; Juris, legum & Canonum Regulis, & ICtorum rescriptis, in hac criminali mulierum maleficarum VVinsiensium causa nuper mihi proposita, in gratiam eorum, quibus honestè nihil denegare possum, collegi, brevi hoc Responso comprehenderem; Ut, quid de hac ardua Capitali causa verè sentiam, amici ac boni viri intelligant, ac candidè & syncerè judicent.

Illam

Illam autem, cùm ob temporis, quod perexiguum mihi ad hoc concessum fuit, angustiam, prolixè pro & contra resolvere nequeam; Tria tantum capita, quæ magis necessaria & potiora videntur esse, nunc tractabo.

Primùm, utrum videlicet mulieres veneficij ceu reæ delatæ & captæ quando aliter veritas elici non potest, torqueri potuerunt nec ne?

Secundò, si tortæ fuerunt, nec quicquam de hoc crimine confessæ, an absolvendæ, an verò condemnandæ, vel quid aliud faciendum sit?

Tertiò, utrum purgatio vel probatio Sagarum per aquam frigidam jure licita ſit, & conveniens indicium culpæ vel innocentiæ, quidq; de ea ſentiendum?

SUM

SUMMARIA RESPONSI.

1. *Officium Iudicis in torquendis maleficis delatis.*
2. *Tortura datur in subsidium, quando aliter veritas inveniri nequit.*
3. *In veneficis torquendis summa prudentia requiritur,*
4. *Iudex ad maleficas quæstionibus exponendas festinare non debet, nec tamen tormenta penitus omittere.*
5. *Fama absq; aliis adminiculis non est sufficiens ad torturam.*
6. *Iulii Clari opinio verior & tutior.*
7. *Dæmoniaci concubitus etjam honestis ac probis matronis sæpe accidunt.*
8. *Summum Ius, summa injuria dicitur.*
9. *In re dubia benigniorem sequi interpretationem, non minus justius est quam tutius.*
10. *Diabolus mendacii Pater.*
11. *Cum de tortura agitur, testes sine juramento admittuntur.*

12. Defectus Iuramenti suppletur ex multitu-
dine testium.

13. In condemnatione personæ, testes deben
esse idonei & legitimè recepti.

14. Papa non potest dispensare, quòd testis in
judicio non debet jurare.

15. Testis jure divino debet jurare in judicio.

16. Testes recepti, parte non citata ad viden-
dum illos jurare, penitus nihil valent,
etjamsi centum essent.

17. In causis maleficarum ordo Iudiciariu
denunciatur.

18. Testes omnino debent esse jurati.

19. Maleficæ propter nudas suspiciones &
diffamationes condemnari non possun

20. Capto temerè & sine urgente causa fit in-
juria & ignominia irretractabilis.

21. Confeßio per torturam illatam, legitimi
indiciis non præcedentibus, nulla est.

22. Pluralitas sociarum inculpantium faci
sufficiens indicium ad torturam.

23. Ad famam probandam quæ requirantur

24. Vulgi opinio non dicitur fama, sed van
vox populi.

25. Fi

25. Fama vehemens sola sufficiens est indicium ad torturam.

26. Purgatis indiciis reus debet absolvi & dimitti.

27. Reo torto, nihilq; confesso Iudex debet concedere abolitionem accusationis.

28. Reipub. interest, ne delicta maneant impunita.

29. Ex pluribus indiciis simul junctis, resultat sufficiens & plena probatio.

30. In factis secretis & occultis non requiritur tàm plena probatio, sicut in aliis.

31. In indiciis indubitatis atq; vehementibus, judex potest aliquem capitaliter condemnare, præsertim in delictis secretis.

32. In crimine hæresis maleficarũ captus debet ac potest interrogari de sociis criminis.

33. Testimonium sub tormentis depositum & metu tormentorum, idem est.

34. In criminibus non exceptis tres vel quatuor familiares contra reum plenam faciunt probationem.

35. Indicia facti sunt, quæ præ oculis sunt, quamvis non adsit evidentia facti.

36. *Inculpatio ſocii criminis, etjam cum tor-mentis facta, non ſufficit ad torquendum ſocium, niſi depoſuerit ſub juramento.*

37. *Ordo Iudiciorum requirit, ut primo teſti[s] juret, poſtea deponat.*

38. *Magna eſt differentia, ſi quis deponat tan-quam teſtis, & ſi quis deponat tanquam reus.*

39. *Pluralitas ſociorum abſq; juramento, præ-bet ſufficiens indicium ad torturam.*

40. *Socius criminoſus de ſe confeſſus, infami[s] eſt, & ob id contra alium teſtificari ne-quit.*

41. *Iuramentum eſt quædam tortura ſpiri-tualis, quæ in animo conſiſtit.*

42. *Maleficæ per abnegationem Chriſti, plu[s] quam perjuræ factæ ſunt, & excommuni-catæ, quò ad Deum.*

43. *Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ.*

44. *Ductus ad ultimum ſupplicium, & con-ſtitutus in extremis, non præſumitur mentiri.*

45. Certißimum signum probandi, utrum quis venefica existat.

46. Mulieres maleficæ in tortura, flent sine lachrimis.

47. Principes terræ non debent grandia delicta dimittere, etiamsi legitimæ probationes deficiant.

48. Iudex non potest derogare probationi factæ per torturam.

49. Inducta ad augmentum non operentur diminutionem.

50. Intellectus l. etsi excepta C. de Malef. & Mathemati.

51. Quicquid lex statuit, observandum.

52 In judicis arbitrio est, quantam fidem attestationibus sociarum criminis adhibere velit.

53. Tortus non evadit condemnationem, si crimen confiteri nolit.

54. Condemnatio ad triremem in perpetuum non convenit in mulieres, nec in violenter suspectis veneficis satis tuta est

55. Veneficæ cum discrimine humanæ societatis dimitti non debent.

56. De Iure civili, pœnam perpetui carceris no debet quis sustinere.
57. Pœna perpetui carceris capitalis est, & æqu paratur pœnæ mortis.
58. Divina justitia non permittit Dæmon naturalem potentiam exercere in incar ceratos,
59. Iudex non debet ad condemnationem pr perare.
60. A novis indiciis reus quæstionibus subji non potest.
61. Reus non sufficienter tortus in tortura repeti potest.
62. Nonnulli judices indifferenter repetu torturam absq; novis indiciis, sed mal.
63. Optima cautela, qua confortantur male ficæ citiùs ad confitendum induci, qua per torturam.
64. Alia cautela, qua veneficæ ad confiten dum induci possunt.
65. De crimine maleficarum acerrima debet judice fieri indagatio.
66. Iudicis officium in custodiendis mal ficis.

67. Mal

67. *Maleficæ à Dæmone frequentantur & sollicitantur, ut sibimet mortem consciscant.*
68. *Alia cautela, qua veneficæ ad confitendum induci possunt.*
69. *Rex Salomon sapientißimus fingebat se velle, quod nolebat.*
70. *Omnes maleficæ pro innocentia sua affectant judicium aquæ frigidæ subire.*
71. *Ex affectato judicio aquæ frigidæ, quòd veræ maleficæ sint, agnoscuntur.*
72. *Purgatio aquæ frigidæ est opus magicum, ac diabolo auctore excogitatum commentum.*
73. *Ea quæ communiter à vulgo fiunt, non sunt in Exemplum trahenda.*
74. *Veteres superstitiones olim damnatæ, hoc nostro infælici seculo renovantur.*
75. *Iudex providus & circumspectus esse debet, ne peccet contra 2. Decalogi præceptum.*
76. *Purgatio aquæ frigidæ nulla Canonum aut legum authoritate fundata est,*
77. *Qui utuntur vulgari probatione, tentant Deum, dum quærunt ab eo miraculum sine causa.*
78. *Dictum Anchorani.*

79. Co-

79. *Cogentes subire probationem aquæ frigid[æ] peccant.*

80. *Probatio per aquam frigidam est opus super-stitiosum à diabolo introductum.*

81. *Confeßio nullo legitimo judicio præcedent[e] etjamsi in tormentis facta, ipso jure nul-la est.*

82. *Purgatio aquæ frigidæ juri & rationi re-pugnat.*

83. *Causa, quare Sagæ non submergantur?*

84. *Diabolus in protegendo Maleficæ omne[m] operam suam addixit.*

85. *Tàm naturale est corpori gravi in profun-dum descendere, quàm natare contr[a] naturam.*

86. *Iudicium aquæ frigidæ sortitur effectum ex pacto implicito cum dæmone.*

87. *Regula Divi Augustini.*

88. *Iudex, omnem diligentiam pro eruen[da] confeßione Sagarum adhibere debet.*

HAR

HARDEW. à DASSEL RESPONSVM.

CHRISTO DUCE ET AUSPICE CHRISTO.

QUamvis Judex in huiusmodi maleficarum causis, quibus de vita & salute hominis agitur, non debeat esse facilis ad torquendas 1.
maleficas delatas, non ideo tantùm, quòd tortura datur demum in subsi- 2.
dium, quando aliter veritas inveniri nequit l. edictum. §. Divus Pius, ff. de quæst. l. quoties & l. fin. C. eo, in quibus locis plenè notant Dd; Verum-
etjam quia in maleficis torquendis 3.
summa prudentia & vix comparandus labor requiritur, adeò ut, nisi divina coactio per sanctum Angelum concurrens, maleficium diaboli depellat, tam insensibiles in doloribus tormentorum efficiantur, ut membratim potius decerpantur, quàm veritatem criminis fateri queant, ut loquitur Jacobus Spren-

Sprenger. in Malleo ſuo Malefic. Id
circo Judex ad tales mulieres quæſtio
nibus exponendas feſtinare non de
bet, ſed varias vias pro inveſtigand
4. veritate tentare: nec tamen tormen
penitus omittere prout hæc omnia la
tius tractant compilatores Mallei Ma
leficar. in 3. part. quæſt. 13. & quæſt. 2
ad quorum dicta me remitto. Verùm
quia veneficæ, de quibus in caſu, jam
modò tortæ fuerunt, nec quicquam d
hoc crimine confeſſæ, rectè nunc quæ
ritur, An ſint abſolvendæ, An ve
condemnandæ, vel quid aliud fac
endum?

Prima conſideratione dicendum
videtur, quòd omnino ſint abſolvendæ
quia nihil contra eas apprimè urge
Fama enim, quæ contra eas extitit,
adhuc extat, parum valet, quandoqu
dem propter diffamationem illam ju
dici aperiebatur ſolùm via ad inqu
rendum, ut C. qualiter & quando,
C. inquiſitionis, cum utrobiq; notat
per Dd. ext. de excuſation. De
con

conſ. 175. col. 2. num. 2. Angel. in tract. de malefic. in verb. hæc eſt quædam inquiſitio nu. 50. Et ſecundum eos non ſufficit, diffamationem ſemel fuiſſe exauditam, ſed opus eſt, quòd ſæpius præceſſerit, & tanta ſit, ut generet ſcandalum, & ſine periculo tolerari non poſsit. Ipſa autem fama abſq; aliis 5.
adminiculis non eſt ſufficiens ad torturam, prout communiter Dd. tenere dicit Hippolit. de Marſil. in conſ. 3. n. 5. & in l. de minore n. 30. ff. de quæſtion. ubi copioſè pro hoc allegat. Idem facit in ſuo ſingulari 97. idem teſtatur Jul. Clar. lib. 5. receptar. ſentent. §. fin. c. 21. in princ. ubi alias quoq; dat remiſsiones, ſubdens ſe hanc communem 6.
opinionem ſemper eſſe ſecutum, tanquam veriorem & tutiorem, & ſemper quoq; à juſtis judicibus obſervari, licet referat aliquos ibidem tenentes contrarium, & plures alios Anton. Gomeſ. lib. 3. Reſolut. c. 13. num. 10. Si igitur propter illam diffamationem ſolam dictæ veneficæ torqueri non poterant:

 ſed

ſed infamiam comitante ſcandalo, ut latè nobis proponitur in caſu, nec non vehementi ſuſpicione indici ei debeat purgatio. C. omnib. 2. quæſt. 5. c. inter ſollicitudines, &c. accedens ext. de purgat. Canon. ita volunt dicti compilat. Mallei Maleficar. in 3. part. quæſt. 21. Roman. conſ. 351. per tot. & Felin. in d. c. qualiter & quando in princ. col. 5. verſ. ult. ext. de accuſation. plura allegans, quæ tamen de jure Canonico tantum loquuntur. Sed de jure ciuili eſt text. in l. præſenti, §. ſicut, C. de his quæ ad Eccleſ. confuger. ubi gloſ. ponit concordantia jura Jacob. de Beluiſo. in pract. crimin. Rubr. de probation. negat. nu. 13. & ſeq. Angel. in d. tract. malefic. in verbo falcario. num. 50. Socin. in l. ait prætor in princ. col. 2. ff. de jurejur. Ex quibus apparet, quòd illa diffamatio non valdè urgebat adverſus dictas veneficas, nedum ad condemnandum aliquo modo, ſed ne ad torquendum quidem.

Cæterum accedentibus aliis quibuſ-
dam

dam indiciis & adminiculis, jure tormentis subjectæ fuerunt. Inter quæ hoc præ cæteris vehementius esse putatur; quòd dictas veneficas, aliæ maleficæ quondam earũ sociæ, seorsim in diversis illius territorii locis captæ, confessę, & ultimo supplicio affectæ, tanquam socias multorum maleficiorum & diabolici fœderis deposuerunt, & tales esse asseveraverunt concorditer, illa facinora & omnes circumstantias aperientes, adeò ut vix credibile videatur, præfatas maleficas esse insontes.

In qua re advertendum est, ut etjam testimonia illarum maleficarum non magnoperè æstimanda sint, siquidem, ut ex casu colligere licet, asserunt facta, in quibus ipsęmet deceptæ & illusæ fuerunt per Diabolum, Die verleugnung Gottes/annehmung vnd Bulerey des bösen Geistes/mit einander fahren/zusamen kommen/zechen/tantzen / schadenthun / vnd dergleichen. Etenim hæc non verè fiunt, ut corporaliter de loco in locũ transferãtur, festa & ludos celebrẽt, sed seleratæ

mulieres dæmonum illuſionibus ſe
ductæ, hæc fieri credunt, ut prolix
oſtendit text. elegans in C. Epiſcop
ad med. 26. quæſt. 5. hiſce verbis.

Quapropter ſacerdotes per Eccle
ſias ſibi commiſſas populo Dei om
inſtantia prædicare debent, ut nou
rint hæc omnia falſa eſſe, & non à d
vino, ſed à maligno ſpiritu talia pha
taſmata mentibus fidelium irrogari a
bitrentur. Siquidem ipſe Satanas, q
transfigurat ſe in Angelum lucis, cu
mentem cujuſcunq; mulieris cæper
& hanc per infidelitatem ſibi ſubjug
verit, illico transformat ſe in diverſa
rum ſpecies perſonarum atq; ſimilitu
dines, & mentem, quam captivatam
tenet, in ſomniis deludens, modò læt
modò triſtia, modò cognitas, modò i
cognitas perſonas oſtendens, p
quæq; devia deducit, & cùm ſolus ſp
ritus hoc patitur, infideles hoc non
animo, ſed in corpore evenire o
nantur. Phantaſticè igitur ſolummo
tales transformationes accidunt, qu
mul

multis insuper argumentis demonstrat Joan. Francis. Poncinnibius in tract. de Lamiis nu. 45 cum seq. Et nostro seculo doctissimi viri Martinus de Arles in tract. de superstition. cap. 6. Hieronym. Cardan. lib. 18. vers. unguentum Lamiarum, de subtilitat. & rursum lib. 15. cap. 80. de varietat. rer. ubi eleganter rationes reddit incrementorum tàm absurdorum deliramentorum, & Joan. Baptist. à Porta Neapolit. lib. 2. Magiæ natural. cap. 26. & denique Johan, VVeigerus lib. 2. de præstig. Dæmonum. cap. 31.

Idem sentiendum & dicendum de 7.
illusionibus dæmoniaci cõcubitus, quę etjam honestis & probis sæpenumero matronis accidunt, ut testatur Martin. de Arles in d. tract. de superstit cap. 7. Cardan. etjam d. c. 80. & omnium diligentissimè copiosissimeq; demonstrat VVeiger. d. lib. 2. cap. 33. & seq. capit. cum multis inibi per eum allegat: & rationibus & authoritatibus: inter alias etjam Cassian. dicentis:

Nullo modo igitur credendum est spirituales figuras cum fœminis naturaliter coire posse, &c. Quæ cum ita se habeant, non video, quo jure, nisi summo, quod summa etjam injuria
8. dicitur, præfatæ veneficæ ad pœnam mortis, adeoq; ignis (quæ gravissima habetur) ob solas hujusmodi illusiones, cum in cæteris fuerint innoxiæ, condemnari possint. Certè in re dubia
9. benigniorem sequi interpretationem non minus justius est, quàm tutius, ut dicit J.C. Marcell. in l. Ea quæ §. 1. ff. de R. J. L. quoties & l. in ambiguis, ff. eod. tit. Quod & ipsum per plura argumenta comprobat Johan. Francisc. Poncinnib. in d. tract. de Lamijs n. 45. 46. 47. & 48. usq; ad 62. qui tandem ex hoc nu. 62. expressam & absolutam facit conclusionem: Quòd in hoc crimine de conventibus maleficarum & gestis in illo ludo conscii, socii & participes criminis non admittantur ad testimonium: Imo contra delatas socias non modò non faciant fidem, sed

nec indicium ad inquirendum ſecund.
Poncinnib. cum dicta talium perſona-
rum procedant à viſione dæmonum,
qui per deceptos homines alios quoq;
decipere geſtiunt, & à diabolo menda- 10.
cii patre, qui multos docendi modos
habet, prout de his ſunt textus in C. qui
ſine ſalvatore 26. quæſt. 5. Et alioquin
traditur generalis doctrina, quòd con-
feſsio ſeu aſſertio ſociarum criminis
faciat ſolùm aliqualem præſumptio-
nem contra ſociam, & per ſe ſola ſine
aliis indiciis etjam in criminibus hujuſ-
modi exceptis, in quibus de ſe confeſ-
ſus, de aliis interrogari poteſt, non ſuf-
ficiat torquendum delatum ſocium.
Hæc in terminis noſtris Gandin. in
tract. malefic. in tit. de quæſtion. n. 17.
Guido de Suſar. in tractat. de indic. &
tortur. col. 8. num. 51. Marſil. in conſil.
78. num. 14. & in ſingul. ſuo 200. ubi
plures allegat. Alex. conſil. 128. nu. 6.
in 4. volum. Corn. in conſ. 58. in fin.
in 5. volum. Pariſ. conſil. 151. num. 9.
& 10. in 3. volum. & ratio Dd.

est, quia reus tanti criminis de se confessus turpis persona est. Ideo contra alium sine tormentis non auditur. C. illi qui 6. quæst. 5. Alex. cons. 9. n. 5. & 6 in 1. vol. Hippolit. de Marsili. in cons. 22. n. 22. Roland. à Valle in cons. 16 nu. 17. in 1. vol. qui alios quoq; pro ista ratione allegant. Nec ad rem pertinet si quis dicat, huic rationi in casu nostro satisfactum esse, vbi plures sociæ criminis veneficas detulerunt sub tormentis prout satis ex casu colligitur, Wie auch als sie vor Recht gestellet / vnd jhnen die Vhrichten vnd bekentnussen jhres verhandelens vorgelesen/bezeugen/ Quia respondetur, ne hoc quidem sufficere, sed quòd juramentum debeat etjam præcedere in singular. tradit Hippolit. de Marsil. in pract. crimin. §. diligenter num. 162. & seq. Nam, inquit, si capti sunt duo vel plures rei criminis socii, & unus vel plures confiteantur crimen sponte vel in tortura, & confiteantur etjam, quod alius fuerit illorum socius in illomet delicto quod tale est, ut in eo

socii

socius posſit interrogari de conſociis, quòd tamen dictum ſocii non faciat indicium ad torturam, vel alium contra ſocium, ex quo ille non juravit, quamvis hoc ipſum dixerit in tortura. Ne dum enim in criminalibus, ſed nec in civilibus cauſis, cum de tortura inferenda, vel de alio præjudicio irreparabili agitur, teſtes ſine juramento admittuntur, ut habetur in l. jurisjurandi C. de teſtib. & in c. tuis ext. eod. ut latiùs Marſil d. loco, qui dicit ibidem nu. 66. ſe per hanc doctrinam liberaſſe quendam à morte. Quem in hoc expreſſe ſequitur Hieronym. Gigas in tract. de crimin. læſæ majeſt. quæſt. 24. num. 3. Anton. Gomeſ. lib. 3. reſolut. cap. 12. num. 18. verſ. advertendum, & Jul. Clar. lib. 5. ſentent. C. 21. num. 11. verſ. quæro nunquid ad hoc, qui affirmat ſe ita ſemper vidiſſe ſervari. Nec prodeſt in caſu noſtro, quod non una ſola vel duæ maleficæ ſociæ contra has veneficas ita depoſuerunt, ſed multæ, nempe octo vel plures. Quia licet adſit

(In the right margin: 11. beside "bili agitur, teſtes ſine juramento ad-"; 12. beside "nempe octo vel plures. Quia licet adſit")

eſt, quia reus tanti criminis de ſe confeſſus turpis perſona eſt. Ideo contra alium ſine tormentis non auditur. C. illi qui 6. quæſt. 5. Alex. conſ. 9. n. 5. & 6 in 1. vol. Hippolit. de Marſil. in conſ. 22. n. 22. Roland. à Valle in conſ. 16 nu. 17. in 1. vol. qui alios quoq; pro iſta ratione allegant. Nec ad rem pertinet ſi quis dicat, huic rationi in caſu noſtro ſatisfactum eſſe, vbi plures ſociæ criminis veneficas detulerunt ſub tormentis prout ſatis ex caſu colligitur, Wie auch als ſie vor Recht geſtellet / vnd jhnen die Vhrichten vnd bekentnuſſen jhres verhandelens vorgeleſen/bezeugen/ Quia reſpondetur, ne hoc quidem ſufficere, ſed quòd juramentum debeat etjam præcedere in ſingular. tradit Hippolit. de Marſil. in pract. crimin. §. diligenter num. 162. & ſeq. Nam, inquit, ſi capti ſunt duo vel plures rei criminis ſocii & unus vel plures confiteantur crimen ſponte vel in tortura, & confiteantur etjam, quod alius fuerit illorum ſocius in illomet delicto quod tale eſt, ut in eo

ſociu

ſocius poſsit interrogari de conſociis, quòd tamen dictum ſocii non faciat indicium ad torturam, vel alium contra ſocium, ex quo ille non juravit, quamvis hoc ipſum dixerit in tortura. Ne dum enim in criminalibus, ſed nec in civilibus cauſis, cum de tortura inferenda, vel de alio præjudicio irreparabili agitur, teſtes ſine juramento ad- 11.
mittuntur, ut habetur in l. jurisjurandi C. de teſtib. & in c. tuis ext. eod. ut latiùs Marſil d. loco, qui dicit ibidem nu. 66. ſe per hanc doctrinam liberaſſe quendam à morte. Quem in hoc expreſſe ſequitur Hieronym. Gigas in tract. de crimin. læſæ majeſt. quæſt. 24. num. 3. Anton. Gomeſ. lib. 3. reſolut. cap. 12. num. 18. verſ. advertendum, & Jul. Clar. lib. 5. ſentent. C. 21. num. 11. verſ. quæro nunquid ad hoc, qui affirmat ſe ita ſemper vidiſſe ſervari. Nec prodeſt in caſu noſtro, quod non una ſola vel duæ maleficæ ſociæ contra has veneficas ita depoſuerunt, ſed multæ, nempe octo vel plures. Quia litet adſit 12.

 multi-

multitudo teſtium, non tamen eis cre-
ditur niſi juratis, nec defectus juramen-
ti ſuppletur ex multitudine teſtium, u
ſingulariter tradit Dominic. de S. Ge-
minian. in C. multis in 2. notab. per il-
lum text. 44. diſtinct. & Jaſ. in repetit
l. admonendi num. 234. ff. de jureju.
vide tractat. noſtr. de jurejur. in cap
de juramento teſtium. Cum igitur dict
veneficæ propter ſolam aſſeveration
ſociarum non videntur quæſtionibu
ſubjici potuiſſe, quanto minùs ex illo
rum dictis cōdemnari poſſent. Etenin
in hac materia maleficarum, quoa
condemnationem perſonæ, teſtes de-
13. bent eſſe idonei & legitimè recepti, &
numero quoq; ſufficientes, ut notabili
ter tradunt compilator. Mallei male
fic. in 3. part. quæſt. 7. qui in ſpeci
quoq; addunt: quod tales teſtes debe
ant eſſe jurati, ſicut etjam paſsim in ill
opere hoc repetunt, quamvis nihil pro
hoc præcipue allegent. Sed facile pro
bari de jure poteſt ex ſupra dictis: E
14. quia Papa ipſe non poteſt diſpenſare
quoq

quod teſtis præferendo teſtimonium in judicio non debeat jurare, cum hoc ſit de jure divino, Geneſ. cap. 51. Ita notabiliter Angel. de Ancor. in lib. de 15.
poteſt Eccleſ. quæſt. 55. art. ultimo. Felin. in c. cum conſtitutus 16. ext. de reſcript. Hippolit. de Marſil. in ſing. 214. in fin. unde judices cauti habita informatione per aliquot teſtes, eam in ſcriptis redigunt, poſtea citari faciunt reum delatum realiter ſi poſſunt, ne aufugiat, ad reſpondendum inquiſitioni. Et ſi reus factum neget, iterato teſtes debent examinari ſecund. Salic. in l. fin. in fin. C. de quæſtion. Alex. conſ. 180. num. 7. in 2. vol. Thom. Grammat. in conſ. 15. num. 3. Jul. Clar. lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 45. col. 8. verſ. cæterum, Ubi hoc amplius notabiliter addit, quod iſta repetitio teſtium debeat fieri cum illis omnibus qualitatibus, quæ requirerentur, ſi illi teſtes nunquam fuiſſent examinati. Ideo non ſolum de novo debent jurare, ſed etiamſi tales ſunt, quorum

dictis non adhibetur fides, nisi cum tortura, ut, quia sunt socii vel participes criminis, non sufficeret, quòd prius essent examinati sub tormentis, sed opus est, ut post juramentum præstitum de novo subjiciantur tormentis, & perseverent in illo dicto suo, alias non faciunt fidem. Ex quo omne id quod fuit agitatum ante litis contestationem, non habeatur in consideratione, quoad præjudicium ipsius rei, ut
16. latius per Jul. Clar. d. loco. Atq; testes recepti parte non citata ad videndum illos jurare, penitus nihil valent, nec ad probationem, nec ad habendum indicium, prout tortura, etjamsi centum essent, ut per plura ostendunt Hippol. de Marsil. in l. fin. ff. de quæstion. Thom. Grammat. in voto suo num. 7 & 8. & Matth. de Afflict. in consti. regni lib. 1. quæst. 27. si damna Clan. destina num. 34. Roland. à Valle in cons. 12. num. 35. & seq. in 3. vol. E quamvis forte dici posset, quòd in causis maleficarum hic ordo judiciarius

detrun

detruncatur, ita quòd delata mulier 17.
ſive reus, non videat teſtes jurare, neq;
etjam nomina eorum illi publicantur,
tum in favorem fidei, tum propter periculum
teſtificantium, quod ipſis inde
immineret, ut volunt compilat. Mallei
malefici: tamen ſub eodem cap. apertiùs
dicitur, quòd teſtes omnino debeant
eſſe jurati, ſcilicet coram judice, 18.
notario, & aliis honeſtis perſonis aſsiſtentibus,
ut repetit: in eod. malleo malefic.
in 3. part. quæſt. 7. mihi col. 3. in
princ. quod in caſu noſtro factum eſſe
non conſtat nobis. Ex quibus nunc ſatis
planum eſſe videtur, quòd dictæ maleficæ
propter ſuſpiciones, diffamationes 19.
& depoſitiones ſociarum criminis
prædicto modo factas condemnari
non poſsint. Sine legitimis enim fideq;
dignis non ſolum ſuſpicionibus, verumetjam
indiciis & probabili diffamatione
publica, nec ad capturam quidem
judex procedere debet ſecundum
Angel. Aret. in tract. malef. in ver.
fama publica. Imò ſecundum Marian.
Socin.

Socin. in tract. de citat. in 2. artic. princ. in 24. quæst. etjam plenè de delicto constare debet ante capturam ut refert & sequitur Ægid. Boss. in tract. crimin in tit. de captur. colum. 1. & 2. Hinc est quod nobilissimus Eques Jodocus Domhauder. in enchirid. rerum criminal. in tit. de citat. rea sive captura n. 7. cum sequent. graviter invehitur in officiarios justitiæ, qui proprio arbitrio quemvis delatum temerè, quovis tempore, aliquando sine urgente causa, & ex vento (ut vocat)
20 capiunt. Scribit enim hujusmodi capto non mediocrem fieri injuriam, *imò* ignominiam irretractabilem, teste Bal. in l. 1. 1. C. de restit. in integr. nec non Jas. multa allegante in l. 4. §. si quis condemnatus sit, n. 22. & sequent. ff. de re judicat. eaq; de causa punitioni eos subjacere haud mediocri, &c. Atque etiam confessio per torturam illatam,
21. legitimis indiciis non præcedentibus, licet postea ratificata statim ex intervallo, durante captura rei in potestate ejus-

ejusdem judicis, nulla est, nec confitenti præjudicat Matthesil. singu. 55. Hippol. de Mars. in l. pen. ff. de quæst. Thomas Gram. cons. 37. Fatemur autem, ut supra quoq; quod dictæ maleficæ omnino erant torquendæ.

Nam propter diffamationem multa alia existebant indicia: Inprimis, quod conversationem & amicitiã habebant cum aliis maleficis, quod considerat l. 4. C. de Malef. & Mathe. & Mall. Malef. in 3. part. quæst. 19. col. 2. Deinde quia tot aliæ Maleficæ tanquam socias eas inculpabant, & pluralitas sociarum inculpantiũ maximè in istis criminibus exceptis facit sufficiens indicium ad torturam per tex. in c. in fidei, cum ibi notatis de hæret. in 6. col. 6. n. 22. ex. de accusat. Hippolit. de Marsil in cons. 74. n. 13. Boër. decis. 319. n. 5. & 7. Gravet. cons. 178. n. 3. Roland. à Valle in cons. 16. n. 4. vol. 1. volentes quòd duo tantum sufficiant etjam in casibus nõ exceptis, quod post alios etjam tenet Jul. Clar. lib. 5. sentent. cap. 21. vers. sed pone. 22.

Ter-

Tertiò etjam accesſit variatio, qu
prius negaverunt & pernegaveru
ipſis hoc crimen ab aliquo famoſo o
jectum fuiſſe, & tamen poſtea faſ
ſunt quod aliquoties hoc ipſis obj
ctum fuerit, quæ variatio & fa
magnum præbuit adminiculum, ut p
compilat. Mall. Malef. in 3. pa
quæſt. 14.

Etſi enim ad famam probanda
quòd ſit fide digna, &, ut probet (
23. tem ſemiplene) vel ut faciat ſuffici
indicium, multa requirantur, prȩſen
verò quòd ſit orta à perſonis
dignis & idoneis, non autem à m
lignis, invidis, obtrectatoribus & i
micis ſuſpectis, C. cum oporteat
de accuſat. & quod illa fama, ſi ema
rit ex cauſis omnino probabilibus,
per Angel. indict. verb. fama publ
& ibi Auguſt. & ibi Lancellot. Cor
breviar. Prætorio lib. 1. cap. 9.
Prætore §. 2. n. 54. Ubi circa fin
concludendo dicit, quòd vulgi opi
24 non dicitur fama, ſed ea ſola quæ tr
or

originem ex pluribus causis, quæ inducunt populum ad sic dicendum vel credendum, aliàs non est fama, sed vana vox populi.

Et Gabriel Saraina, in addition. ad 55. singular. Mathesil. dicit, Baldum in consil. 275. incipient. ad evidentiam col. 1. velle, quòd si fama, per quam quis torquetur, sit adeo nuda, quod nulla habeat argumenta pro se, nisi confessionem torti, etsi perseveraverit ille in ea, tamen non valeat. Sed fortasse idem Saraina voluit allegare Bal. consil. 76. incip. ad evidentiam & cons. seq. vol. 3. Idem tradit Hippol. de Marsil. in l. pen. ff. de quæstion.

Tamen ex hoc casu undiq; apparet famam contra has valde fuisse vehementem, & talis fama, vehemens sola sufficiens est indicium ad torturam, ut 25. cumulatè probat Hippolit. de Marsiliis in pract. criminali, §. diligenter n. 9. & seq. In quo latius non insistimus, quia in arbitrio judicis est, quæ indicia sint sufficientia ad torturam l. de mi-

nore, §. plurimum l.fin.ff.de quæstion: & utrobiq; Dd. Guido de Susar. in tract. de indiciis & tortura in 1. part. quæst. 3. in princip. Paul. Griland. in tract. de quæstion & tortura cap. 3. ad fin. cum similib. Nunc verò postquam sæpe dictæ veneficæ tortæ fuerunt, nec tamen quicquam confessæ, nihil aliud restare videtur, quam quod absolvantur & dimittantur. Nam etsi dassamato prius indicatur purgatio, ut supra dictum: tamen usus quotidianus fere hanc declarationem adjecit, quando indicia contra reum (ut in casu nostro) quæ per ejus confessionem non sunt elisa, quod tunc non expurgantur juramento sed tortura. Et ita practicari dicit Marc. Anton. Blanc. in pract. crimin §. datis defensionibus num. 72. Quare cum dictæ veneficæ jam tortæ fuerint huic purgationi satisfactū esse videtur, & omnia quæ contra eas existebant indicia sublata, ut per Alber. de Rosate in Rub. C. de quæst. n. 9. Nicol. Boër. in decis. 163. nu. 12.

Quin-

Quinimo si illud crimen sufficienter probatum fuisset contra veneficas, ipsæ tamē tormentis subjectæ fuerunt, ut haberetur ipsarum confessio. Unde cum in tortura nihil confessæ sint, sed factum negaverint, prior probatio jam esset elisa & sublata, adeo quòd amplius condemnari non possint, sicut prius poterāt. Ita notabiliter tradit Alberic. de Rosate in l. edictum per glos. ibid. ff. de quæstion. Et ibid. Hippolit. de Marsil. nu. 3. & in singul. 262. Cæpoll. in cons. 32. incipit quidam rusticus col. penult. referens se ita vidisse de facto servari Veronę, & respondit quibusdam tenentibus contrarium, & eundem sequitur Thomas Ferrar. in cautel 5. n. 4. Et consequenter dictæ veneficæ non debent definitivè absolvi, per tex. in c. fin. ext. de purgat. Canon. ubi dicitur, quod purgatis indiciis reus debeat absolvi & dimitti. Deinde pro hoc facit tex. in l. fin. ff. de calumniator: ubi Bald. & alii. Nam ibi patet, si reus tortus non confiteatur, nec resultet probatio 26.

 delicti

delicti quod absolvatur. Atq; ita in practica se observasse scribit Bart. in fin. num. 1. ff. de quæstion. Idem tene Ang. in tract. Maleficar. in verb. fam publ. & pulchre Anton. Gomes. lib. resolut. cap. 13. ante num. 29.

Postremo licet in præsenti ca propter vehementiam indiciorum, j dex non putaret eas esse absolvenda præsertim quia prolixè relata opin non usq; quaq; recepta est: comm nem tamen opinionem docentium practicantium in hoc sequetur, q habet, Si reus tortus nihil sit confess

27. sed negavit delictum, quod ei judex d beat concedere abolitionem accus tionis, si per illam viam procedat hoc est, circumducere processum, si absolvere reum ab illa instantia, n autem definitivè à delicto, sed ita r indiscussam relinquere. Sic etja quando proceditur per viam inqui tionis, absolvet eum quidem, sed sta tibus prout stant definitivè, ita tra Alber. de Rosat. in l. Divus Marc

c

col.1. ff. de offic. præsul. Anton. de Butr. in c.1. ext. de offic. ordinar. Salicet. in l. si qui adulterii, col. fin. vol.6. per illum text. cum glos. ibid. C. ad l. Jul. de adulter. & in l. eæ quidem col. penult. num. 137. C. de accusation. & in l. si quis in fine. C. ad l. Jul. Majest. & ibidem Angel. Paris. de Puteo in tract. syndicatus super verb. tortura, §. viro de repetit. torti in fin. fol. 295. Paul. Griland. in tract. de relax. carceris rubr. de absolut. Innoc. quæst. 2. num. 4. Boër. in decis. 163. nu.12. Hippol. de Marsil. in l. repeti. num. 24. ff. de quæstion. ubi dicit ita practicari in tota Italia, & quod periti Judices hoc casu recipiant fidejussores à Reo de repræsentando ad mandatum Curiæ, & deinde Reus relaxatur de carceribus. Idem tradit in sua practica crimin. §. quoniam 49. Covarr. lib. 1. resolut. c. 1. sub num. 8. & Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. c. 62. col. 2. & alii citati per eos. Effectus est maximus secundum eosdem, quia non obstanti tali sententia,

tia, si superveniant indicia, poterit contra eundẽ iterum procedi, vel per viam accusationis, & si reperiantur legitimæ probationes, definitivè condemnabitur ad pœnam ordinariam, ex quo Rei-
28. pub. interest, ne delicta maneant impunita l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. cum similib. Sicuti etiã si reperirentur probationes innocentiæ, ipse absolveretur definitivè, l. absentem, ff. de pœn. Utrunq; enim evidenti ratione suadetur, ut expressum ex Dd. juris, Ex quibus omnibus constare videtur, quod judex in hac causa jam agere debeat.

Veruntamen prædictis minimè obstantibus omnino aliter statuendum
29. est, Nam habemus, quod ex pluribus indiciis simul junctis resultet sufficiens & plena probatio, ut per glos. in l. 2. §. fin. ff. de accusat. tutor. C. illo vos ext. de pignor. Roman. in consil. 7. num. 3. Barbat. consil. 43. colum. 2. num. 2. in princ. vel cum similibus, ut per eum quamvis Hippolit.

de

de Marſil. in practic. in §. diligenter, num. 13. expreſsè dicat hoc ſolum procedere in civilibus non autem in criminalib. per l. fin. C. de probation. Et plura alia, de quib. ibi per eum. De cujus veritate aliter hic non diſputamus, cùm in caſu noſtro ex alio non obſtet: ſumus enim hic in crimine occulto maleficarum, quia occultè ſe fovent, & miniſtrant diabolo, ad ludos nocte conveniunt, & maleficia quoq; ut plurimum, ſecretè procurant, ut notum eſt. Proinde alia ſuccedit ratio, quia in factis ſecretis & occultis 30.
non requiritur tàm plena probatio, ſicut in aliis, ſed hic admittuntur conjecturæ, veriſimilitudines, indicia quæ in tali caſu vim plenæ probationis obtinent; ita notat Bart. in l. ſi quis ex argentareis, §. an vero, num. 3. ff. de edend. per l. non omnes. §. à barbaris, ff. de re milit. C. licet ex quodam, &c. veniens. 2. ext. de teſtib. Speculat. in tit. de furt. ad fin. Bald. in Auth. quas actiones

col. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Felin in Rubr. de probat. col. 2. Jaſ. in l. cum ea num. 5. C. de tranſact. Frideric. de ſen. conſ. 119. num. 1. Alex. conſ. 146 num. 1. & 3. in 6. vol. Curt. ſen. con 76. 4. Franciſ. Brun. in tract. de indi & tortur in 1. part. quæſt. 4. Bancar peg. in tract. Syndic. col. 33. num. 1 cum ſimilib. alleg. per eos. Atq; ſi i dicia indubitata atq; adeo vehemen ſint, ut factum vix negari poſsit, jud
31. poteſt aliquem capitaliter condem re, præſertim in delictis ſecretis, ut tabiliter in d. §. à barbaris & in l. m tes §. oportet. C. de quæſtion. Spe in tit. de probat. §. videndum verſ & ibi Johan. Andr. in addit. Bart. l ff. de furt. Hippol. de Marſil. in pra crimin. §. principium num. 16. Et fit dubitatum ex qualitate & multitudi indiciorum, ut tradit Paris de Puteo tract. ſyndicat. in verb. tortura nu. 6 & 9. num. 229. & Angel. loco ſupra tato, per tex. in l. excipiuntur, ubi Bal ff. ad S.C. Syllanian. & Franciſ. Bru

in tract. de indic. in 1. part. quæst. 4. num 5. Hæc autem in casu nostro planè adesse videntur. Adest enim fama antiqua & constans & vehemens, quòd captæ mulieres maleficæ sint, quæ sola sufficiebat ad eas torquendas, ut diffusè probat Hippolit. de Marsil. in pract. §. diligenter num. 19. 20. & seq. Nota est etjam eorum conversatio & amicitia, quam habuerunt cum aliis maleficis, propter quod non solum indicium oritur, sed etjam eo nomine puniri possunt, ut patet in l. 3. C. de malefic. Accedente præsertim diffamatione, quod voluerunt compilat. mallei malefic. in 3. quæst. 8. ad fin.

Tertiò valde urgent depositiones aliarum maleficarum separatim factarum, quæ valere quoq; debent ad probationem delicti, per text. in d. c. in fidei, de hæretic. in 6. suffragante præsertim verisimilitudine, quæ corroborat earum depositionem, ut ibidem habetur in text. & in C. nostra cum ibi notat. ext. de testib. c. cum causam. ext.

de probat. Lob. carmen, §. fin. ff. de testib. Non enim verisimile est, quòd reliquæ maleficæ diversis temporibus & locis captæ & examinatæ, de tantis facinoribus cum omnibus circumstantiis, tam concorditer dictas veneficas deferre potuissent, nisi ipsæmet interfuissent, & res ita gestæ fuissent, prout in casu latius specificatur. Confirmatur etiam per remotionem ejus, quod supra ab initio dicebamus, confessionem seu assertionem unius socii criminis, contra alium socium non facere indicium ad torturam sine aliis indiciis, etiam in istiusmodi criminibus exceptis per ibi allegata, quia primum hoc ita intelligi debet, quòd in his indicium seu præsumptio non debeat esse tanta, quanta in aliis criminibus requiritur, sed sufficit qualis qualis suspicio. Alioquin nihil esset speciale in istis criminibus exceptis, ita tradit Ludovic. Bologni. in addit. in tract. Guidon. de Susar. de indic. & tortur. num. 54. Idem Paris de Put. in tract.

Syn-

Syndicat. An ſtetur dicto torti, num. 5. fol. 229. Alciat. in c. perniciosſam, num. 48. & ſeq. ext. de offic. ordina. & Dd. in l. ſi quis alicui, per illum text. C. ad l. Jul. majeſt. quæ ſuſpicio in caſu noſtro adeſt maxima, ut ex ſupra dictis patet. Deinde generaliter teneri poteſt in noſtro caſu, quod dictum unius tantum ſociæ abſq; alio adminiculo ſufficiebat ad torquendum veneficas dictas. Certum eſt enim, quod in crimine hæreſis maleficarum & ſimilium captus debet 32.
ac poteſt interrogari de ſociis criminis d. c. in fidei, de hæretic. in 6. & li fin. C. de malefic. & mathemat. & utrobique notat: ſed in caſibus, in quibus ſocius poteſt interrogari de conſociis criminis, inculpatio unius facit indicium ad torturam contra alium inculpatum, ut tradit Cyn. in l. fin. C. de accuſat. Anton. de Butr. in cap. 1. & ibid. Abb. colu. penult. verſ. ſecundum membrum, & Joan. de Imol. col. 2. num. 2. ext. de confeſsio

Jacob.

Jacob de Beluiſ. in pract. crimin. Rubr de quæſtion. num. 53. Paris de Put. in tract. Syndicat. §. an ſtetur dicto tort num. 25. Hippolit. de Marſil. in l. 1. § Divus Anton. num. 5. ff. de quæſtion & in practic. crimin. ſæpe d. §. diligen ter, num. 59. Si ergo unius ſociæ tort dictum contra delatas veneficas feci ſet ſufficiens indicium ad torquend profectò teſtimonium ſociorum ſu
33. tormentis deponentium vel metu to mentorum quod idem eſt, ut per Hi polit. de Marſil. l. penult. nu. 21. & 2 ff. de quæſtion. & in §. crimin. §. exp dita, num. 9. multò plus efficere *debe* & proximè ad veram & plenam pro bationem accedere, ex quo veriſimil deponunt. Imò illorum teſtimonium hoc caſu, quo multa alia veriſimilit facinora poſſunt eſſe nota, magis ef cax eſt quàm aliarum perſonarum, intelligitur. ex d. c. in fidei, cum i notat. gloſ. fin. in c. 1. de teſtib. in & expreſsè ita dicunt compilator Mall. malefic. in 3. part. quæſt.

Pro

Proinde in tali casu valere potest ad plenam probationem, non attento, quòd mulieres sint, ut notabiliter tradit Abb. in c. 3. ad fin. ext. de testib. atq; aliâs videmus, quod in criminibus non exceptis tres vel quatuor familiares contra reum plenam faciant probatio- 34.
nem, ita Jacob. de Barbat. in l. 3. C. de testib. glos. in l. 3. §. ejusdem, ff. eod. tit. Bart. in l. 2. ff. de furt. Paris de Put. in tract. Syndicat. An stetur dicto torti, num. 46. pag. 282. Et secundum hæc non tam indubitatum fama, & cæteris concurrentibus indicium constitueretur, quàm vera & plena delicti purgatio. Solum hic videntur duo repugnare supra in contrarium adducta quæ refellere hoc loco commodius poterimus. Primum est, quòd tales maleficæ sociæ criminis non videantur testificari posse contra delatas socias, cum ipsæ fuerint per Dæmonem in actibus illis illusæ, prout supra extract. Poncinnib. retuli, qui ad hoc movetur potissimum, per text. in C. Episcopi 26. 9.

nu. 5.

num. 5. Sed ille text. nihil facit secundum, Dd. communiter, qui loquitur in diversa secta quarundam mulierum quæ illusionibus diaboli seductæ credebant Dianam & Herodiadem veras dominas esse, & se certis temporibus illarum illusionibus ad servitium evocari, & cum innumera multitudine mulierum super bestiis equitare, &c. quæ tamen phantasticè fiebant ibidem, verum hoc nihil ad sectam maleficarum, de qua nos loquimur, quæ iniuerunt cum diabolo, & eo magistro omni creaturæ Dei nocere student, prout hanc diversitatem atq; ipsum contextum, in d. c. Episcopi latè declarat Griland. in tract. de sortileg. Porrò Poncinnib. deceptus fuit falsissimo præsupposito illo, quod maleficæ seu lamiæ per dæmonem non corporaliter deferantur de loco ad locum, Et ideo, quicquid illæ mulieres putant fieri cum sociis, meras esse illusiones, & ex conclusione infert, testimonium illusarum non valere. Istam verò præsupposi-

positam conclusionē Poncinnib. quam & alii quidam tenuerunt, tanquam hæreticam damnant compilat. Mall. malef. in 1. part. 2. part. Princ. cap. 3. per tot. ubi per quinq; columnas bonis rationibus & exemplis ostendunt, diabolum tales sibi addictas mulieres corporaliter de loco in locum conferre, quamvis, si velit, etiam phantasticè illas illudere possit. Eandem sententiam latius per alia viva exempla comprobat, Griland. in d. tract. de sortileg. in 7. quæst. per tot. ubi hunc articulum pulchrè examinat & resolvit, atq; ut cæteras illorum rationes omittamus, hoc ipsum patet ex notissimo illo Euangelio, Math. 3. cap. ubi diabolus Christum in montem valde excelsum deduxit, & iterū assumptū statuit super pinnaculū templi. Præterea opinio Poncinnibii utrunq; falsa in casu nostro nihil obstaret, quia ibi loquitur solū de testimonio Lamiarū, & de his quæ gesta sunt in ludis illis nocturnis, quasi in illis deceptæ fuerint visionib. Sed nos loquimur de con-

confœderatione & turpi commixtion
habita cum diabolo, nec non de ipsi
maleficis, quæ in facto compertæ fue
runt, & de aliis, in quibus illæ illusione
non cadunt, & consequenter super ta
libus scelerum sociæ bene possunt te
stificari. Quia hæc appellantur indici
facti, quæ sunt præ oculis, quamvi
35. nõ adsit evidentia facti, ut distinguun
& declarant compilat. mall. malefi
in 3. part. quæst. 7. & 13. Alterum e
pariter suprà pro prima parte alleg
tum, quod istæ sociæ contra dictas v
neficas non fuerint legitimè ut test
receptæ neq; etjam juratæ, & *obid c*
illarum testimonio non curandum, se
certè hoc quoq; non videtur obstar
quia cum illæ sociæ maleficæ jam era
captæ & carceratæ atq; de se confess
aliter contra alios, qui legitimè in test
recipi non poterant. Porro tales omn
no debuerunt interrogari de sociis,
supra diximus, Quod lex frustra n
voluit: ideo nec juramentum earu
requirebatur, cum deponerent in to
menti

mentis, vel eorum metu. Ad illud verò quod dicebat Hippolit. de Marsil. in d. §. diligenter & alii post eum relati, 36. quod inculpatio socii criminis etjam sub tormentis facta non sufficiat ad torquendum socium inculpatum, nisi deposuerit sub juramento, & multo minus non valebit ad probationem delicti, multipliciter respondemus.

I. Primò quod ipsemet Marsil. cujus illa doctrina fuit originaliter in d. §. diligenter, num. 62. & ante num. 67. expressè fateatur totum mundum in hoc errare, & plures etiam doctissimos decipi, & ita apertè fatetur ubiq; servari contrarium.

II. Secundò dicimus, quòd Boër. in d. decis. 319. post num. 4. & Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. c. 21. col. 11. non simpliciter sequantur dictum Marsilii, sed addunt sufficere, quomodocunq; socius tortus juret in præsentia alterius socii nominati, inculpationem esse veram, sive hoc fiat ante torturam in præsentia judicis & assistentium, sive

etiam post torturam in præsentia in-
culpati. Et ita apertè loquuntur de con-
frontatione (ut appellant) quod ipsum
latius declarat Jul. Clar. in d. §. fin. c. 45
col. 9. ubi dicit, quod ista confrontatio
non sit necessaria, licet communiter ad-
hiberi soleat. Et volunt compilat. mal.
malefic. in 3. part. col. 2. hanc confron-
tationem practicari, quando non ex-
stunt alia indicia contra maleficas de-
latas, ut ibi latius per eos, sed quicquid
sit, etiam dicta declaratio Boërii & Ju.
Clari, non satis in jure fundata e
Etenim si illud juramentum exigunt
socio inculpato alio, tunc post depo-
sitionem fieri non posset, prout ip-
dicunt, cum de ordine judiciorum si
37. ut primo testis juret, postea depona
atque si hic ordo invertatur, dictu
testis non valet, notat Cyn. & alii,
l. jurisjurandi C. de testib. Hippol
de Marsil. in l. penult. ante num 3
ff. de quæstion. Si verò juramentu
hoc exigunt à socio torto, non ut
teste hoc faciunt sine lege, & ita no

aud

udiuntur, l. illam C. de collatio. §. consideremus Auth. de triente & semiss. Præterea generaliter dicimus liud esse, si quis deponat tanquam estis,& aliud,si quis deponat tanquam 38. eus: atq; inter ista magna est differentia, ut Alberic. de Rosat. in l. fin. um. 9. C. de accusat. Abb. in c. 1. ol. 3. ext. de confession. Nam si eponit ut reus, tunc requisita in este non requiruntur, & sic nec juramentum, quod à teste exigitur, sed bene talis reus sub tormentis interrogari debet de sociis, ut lex in eo requirit, cui facile fuisset adigere, ut iam jusjurandum ab eo petatur, si oc voluisset. Unde cum lex hoc non xpresserit, nec voluisse credendum, l. servum, §. non dixit prætor. ff. de quir. hæredit.

I. Tertiò respondemus, quod illrum doctrina loquatur solum in su, quando unus solus socius aum inculpat, secus si duo vel ures. Tunc enim illa plura-

39. litas absq; juramento præbet sufficien
indicium ad torturam, ut 5. plenè pr
hoc allegavimus. Nam in his casibu
exceptis, in quibus socii admittuntu
duo vel plures socii jurati plenam fac
rent probationem, ut expressè firm
Anton. Gomes. lib. 3. resolut. d. c. 12. su
nu. 8. plures ad hoc allegans.
IIII. Quartò respondemus prædicta
doctrinam etjam, quoad probatione
habendam, non satis procedere, qu
socius criminosus de se confessus
40 famis est, & ob id contra alium test
cari non potest cum juramento, ut
betur in §. si verò ignoti Auth. de t
stib. Notat Bald. in l. Presbyteri
princ. C. de Episcop. & Cleric. id
lex voluit dicto socii contra soci
criminis non aliter stari, nisi cum to
mentis, ut in d. §. si verò ignoti Hipp
de Mars. cons. 22. num. 22. cum simil
5. citat: & hæc tortura infertur ad e
endam veritatem, l. unius, §. testis,
de quæst. Si ergo lex torturam indux
tanquã fortius remedium pro eruen
ve

veritate, ut patet ex prædictis locis, profecto non eſt neceſſe intervenire in eo caſu iuramentum, in quo lex non ponit fidem. Quia juramentum eſt ſo- 41.
lummodo quædam tortura ſpiritualis, ut tradit Abb. in c. per tuas, num. 11. ext. de probat. quæ cum in animo conſiſtat, judex ea mediante non poteſt ex turpi perſona certum deprehendere, ſed per quæſtiones & torturam corporalem judex & facilius & certius poteſt veritatem inveſtigare, ut experientia rerum magiſtra docet.

V. Quintò ad hoc in terminis ponderamus, text. in l. fin. C. de malefic. & mathemat. ibi, quod publicum reum, ne facinoris ſocios publicaret ſeveritati legum & debitæ ſubtraxerit quæſtioni. Quibus verbis apertè demonſtratur, quod in caſu ſtetur dicto torti contra ſocium inculpatum, unde etiam Bald. ibi notat, quod liceat ſubtrahere quęſtioni nec facere, quod veritas non poſsit apparere. Ex quibus nunc ſatis conſtare poteſt, quod tortura ſociarũ

ſaltem in his criminibus exceptis ſub
rogata ſit loco juramenti. Præcipu
verò in caſu noſtro hæreſis maleſi
carum, à veneficis ſociis ante torturam
vel ſub tortura jusjurandum exiger
ineptum fore. Nam cum illæ abnega
verint Deum, qui eſt veritas, addicen
do & commiſcendo ſe dæmoni, quem
Deum deponentes contra ſocias ſume
rent pro teſte, ut per cujus Euangeli
jurarent? ſcilicet ita, ut earum juramen
to aliqua fides adhiberetur, quia p
42 abnegationem Chriſti plus quam pe
juræ factæ ſunt & excommunicat
quoad ad Deum, juxta gloſ. in C. 1. 24
quæſt. 1. Cardin. Zabarell. in Clemen
1. in princ. quæſt. de uſur. Felin. in tra
ctat. de conatu col. 2. in princ. atq; ſe
mel perjurus ad juramentum ampliu
non admittitur, C. parvuli, 22. quæſt.
Bald. in Auth. ei qui juret, C. de bon
authorit. judic. poſsidend. Dec. in C
quæſtionibus, col. fin. ext. de appellat
& tamen videmus, quod hoc crimin
perjurii teſtes proferendo teſtimonio
admit-

admittantur C. accusatus, §. licet de hæretic. in 6. compilator. Mall. malefic. in 3. part. quæst. Quapropter cum & socii sint, juramentum non attenditur, quod verè amplius præstare non possunt, sed tormenta, quorum cruciatu præsumuntur dicere veritatem, ut d. l. fin. C. de malefic. & mathemat. & in summa, quanta fides in hoc crimine sit sociis & participibus adhibenda quomodocunq; examinatis, arbitrio judicis relinquitur, ut apertè probat text. in c. in fidei de hæretic. in 6. ubi Dd. & Abb. in c. 1. col. 2. ext. de confess. Sic igitur per depositiones tot sociarum tortarum non immeritò videri potest, satis probatum esse, quod dictæ veneficæ in eadem societate fuerint & sint maleficæ, quarum depositioni multum roboris accedit, quod absq; ulla revocatione suæ delationis Christianè mortẽ obierũt. Per hoc enim fides augetur, ut tradit Gravet. in cons. 6. nu. 61. ubi etiã alia quædam in argumentũ allegat. Presertim cum per sacerdotem

ad hoc ſpecialiter & ſollicitè adhor-
tatæ fuerint, ut in caſu latius narratur.
Quo fit, ut judex tanto majorem fidem
eis adhibere debeat, & ſit hæc eorum
perſeverantia in mortis articulo jura-
menti loco. Videmus enim eos, qui
ad ſupplicium ducuntur, utcunq; priu
fuerint, cujuscunq; generis malefacto-
res tunc temporis venire ad pœniten-
43. tiam & contritionem. Nec quiſquam
præſumitur immemor ſalutis æternæ
C. ſancimus, 1. quæſt. 7. gloſ. in c. lite-
ras in verb. tam grave ext. de pr-
ſumpt. l. fin. C. ad l. Jul. repetund.
Proinde, ductus ad ultimum ſuppli-
cium & conſtitutus in extremis, cum
44 certò ſciat animam ſuam brevi diſce-
ſuram à corpore, non præſumitur men-
tiri, ita tradit Frider. de ſen. in conſ.
num. 7. Bald. in conſ. 25. caſu ſuper quo
col. 2. ante med. in 1. vol. Paris de Puteo
in tract. Syndicat. propè fin. §. ſequitur
modò in princ. Hippol de Marſil. in
practic. crimin. §. diligenter. num. 119
& conſ. 5. nu. 15. Deniq; ultra prædicta
omnia

omnia adeſt adhuc aliud vehemens adminiculum, quia dictæ veneficæ nec ante nec poſt nec in ipſis tormentis potuerunt lacrymari, nec quicquam etiam confeſſæ ſunt. Ex quo taciturnitatis maleficio eas laborare percipimus. Non enim hoc provenire poteſt ex duritia mentis, cum mulieres ſint pro ſua conditione molles. Nec etiam ex quadam tollerantia tormentorum, cum antea nunquam quæſtionibus fuerint expoſitæ. Ergò reſtat quod ex maleficio penes ſe retento, quòd variis modis procurari poteſt & geſtari, non tantum in veſtimentis inſutum, vel alicui parti corporis appenſum, ſed in pilis etiam & ſubter cute, vel ſolis verbis ſubmiſsè prolatis ſenſibilitas conſtringi, ita ut omnes cruciatus quæſtionum elidantur penitus, ut per rationes & exempla declarant compilator Mall. malef. in 3. part. quæſt. 15. col. penult. & finali. Paris de Put. in tract. Syndicat. in verb. tortura & latius Paul. Griland. in tract. de

 quæ-

quæstion. in 4. quæst. num. 13. & seq. ad quorum dicta brevitatis causa me remitto. Porrò jidem compilat. d. quæst. 15. col. 2. expressè dicunt instruendo judicem in hæc verba. Si investigare affectat judex, an maleficio taciturnitatis sit involuta, advertat, an lachrymari coram eo stando queat, aut tormentis exponendo. Hoc ipsum enim pro certissimo signo ex fide dignorum antiqua relatione & propria experientia docente adeo repertum
45. est, quod etiam, si ad lachrymandum conjurationibus hortetur & compellatur, si malefica existit, lachrymas emittere non potest. Dabit quidem flebiles voces, & sputo genas, & oculos liniri ac si fleret, attentabit, super quo circumstantibus judicibus cautè advertendum erit: hæc illi: Idem monet Paul. Griland. in tract. de sortileg. quæst. 9. num. 3. ubi dicit etiam, mirabile esse
46 quod talis malefica mulier possit flere sine lachrymis, quod certè in hoc casu accidisse dicitur. Quare prædictis

omni-

omnibus in unum collectis, quod dictæ veneficæ tantopere & tamdiu fuerunt diffamatæ, & amicitiam habuerunt cum plurimis maleficis, & quod tot sociæ contra eas atteſtatæ ſunt, quod & ipſæ ſint in hæreſi maleficarum, & quæ convicia hujus criminis in eis objectæ protulerunt, ac deinde variaverunt, tandemq; tormentis ſubjectæ, nec tamen aliquid confeſſæ ſunt, non dubitamus, quin ſatis probatũ ſit, eſſe nocentes, & probari poſſe per ea, quæ ſupra latè deduximus. Pro qua in ſpecie ponderandum eſt, quod in quacunq; cauſa hæreſis admittuntur probationes leviores ſeu minores, non ſolum ad inquirendum, ſed etiam ad plenam probationem criminis, per text. in c. in fidei, de hæretic. in 6. quem ita intelligunt communiter Dd. gloſ. fin. in c. 1. de teſt. in 6. & ibidem quoque Dd. compilat. Mall. malefic. in 3. part. quæſtione 3. Hippolit. de Marſil. in conſil. 109. numer. 12. Egid. Boſſ. in titul. de hæretic. num. 5. Jul.

Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. hæresis col antepenul. vers. hodie etiam atq; ade sufficiunt, ut tales mulieres malefica ex illis condemnentur ad mortem, u expressè dicit idem Jul. Clar. lib. 5. sen tent. §. fin. quæst. 20. vers. penult. E magis in specie, quod tales mulier quæ in tormentis nihil sunt confessa & tamen deprehensum in eis malef cium taciturnitatis, ex quo lacryma non potuerunt, & quæ sunt diffamat necnon familiaritatem habuerunt cu aliis maleficis, & ab illarum plurib delatæ fuerunt per judicem seculare igni possunt adjudicari, aperte tene compilat. Mall. malefic. in 3. par quæst. 15. col. 2. & 3. & quæst. 33. c penul. in quibus locis proprie loquu tur in terminis nostris, & illorum se tentia probatur ex jis, quæ per discu sum ex jure deduximus, facit quod n tabiliter dicit Matth. de Afflict. in co stit. Regn. lib. 1. Rub. 21. constit.
47 quæst. num. 7. Quod principes ter non debeant grandia delicta dimitter
etiam

etiamſi legitimæ probationes defici-ant, ſed conari cum omni diligentia, ut delinquentes inveniantur, & inventi puniantur, per l. congruit, cum ibi notat per gloſ. & Dd. ff. de offic. Præſid. & Specul. in tit. de offic. judic. §. 1. num. 1. neq; huic concluſioni obſtat, quod ſupra allegavimus, ſive ſufficientes, ſive inſufficientes probationes ſeu indicia contra dictas maleficas extiterint, quod jam, ex quo illæ in tormentis nihil confeſſæ ſunt, omnia ſint purgata, & quod ita fidejuſſoribus ſaltem ſint relevandæ. Quia primum hæc doctrina non procedit, quando probatio facta eſt per teſtes: poteſt enim judex reum damnare ad mortem, contra quem probatum eſt delictum per teſtes, quamvis ipſe deinde poſitus ad tormenta noluerit hoc confiteri per text. cum gloſ. in l. ſi quis per hoc genus C. de Epiſc. & Cleric. & ibi notat Paul. Caſtrenſ. poſt princ. text. & gloſ. in l. 2. in fin. C. Quorum appellatio non recipitur, qui textus in terminis maleficarũ loqui-

loquitur, & idem ibi tenent Bald. & Alberic. idem Bald. in c. ad nostram, num 4. ext. de probation. Alex. in Apostil. ad Bart. in l. unius, §. 1. in fin. ff. de quæstion. per text. in l. qui sententiam. C. de pœn. per quem ibi tenet Hippolit. de Marsil. in sing. 108.
48 & ratio evidens est, quia judex non potest derogare probationi factæ per torturam, ne per indirectum detur occasio liberandi accusatum vel inquisitum, contra capit. cum quid una via de R. J. in 6. Deinde illa doctrina non procedit, quando non adsunt quidem probationes veræ & plenæ, sed tamen indicia indubitata vel certè vehementia, ita quod per torturam in totum purgari nequeat, quod ipsum fatetur Cæpoll. in d. cons. 32. col. fin. superius in contrariam partem citatus, idque latius deducit, quod in casu nostro expeditum est, in quo contra dictas maleficas tam multa & vehementer urgeant. Neq; possunt in casu nostro probationes vel indicia

aliquo

aliquo modo purgata dici per tortu-ram, cum ex eo, quod tortæ lachry-mare non valentes, maleficium taci-turnitatis prodiderint, atque fidem indiciorum auxerint, ut superius de-duximus per Reg. Vulg. quod in- 49
ducta ad augmentum non operentur diminutionem. Tertiò eadem doctri-na non procedit in criminibus enor-mibus & exceptis, quæ continent im-manitatem, quale est crimen malefi-carum, prout inter cætera comme-moratur, in l. 2. C. quorum appellat. non recipit. Ita in termin. voluit Bald. in l. 1. in fin. C. de juram. ca-lumn. & pro hoc (licet Bald. non allegat.) bene facit text. in l. etsi ex-cepta, C. de malefic. & mathemat. quam ita ibi ponderat Alberic. de Rosate quod etjam convictus testi-bus, vel alias sufficienti probatione possit tormentis subdi, nec tamen propterea dimittitur, sed ecu-leo intruditur bestiarum ungulis lace-

lacerandus vel devorandus, qua
pœnam Johan. Berber. in viatorio ju
tit. de ſortileg. col. fin. mitiorem app
lat, quam alioqui pro hoc crimine ſt
tutam ordinariam, quod etiam di
loco ſentire videtur, quamvis Grilan
in tract. de ſortileg. quæſt. 11. princ.
13. videatur velle eſſe graviorem, cu
mentem hic ſcrutari nihil attinet,
cunq; ſit, ita Berberius & Griland. d
clarant pœnam in d. l. etſi excepta
preſſam, licet verba illius textus a li
ſenſum videantur præ ſe ferre. N
enim dicunt, in eculeo ponatur, ſed
ſit eculeo deditus (quod alioquin ſp
cies tormenti eſt) ungulisq; ſulcan
bus latera perferat pœnas prop
dignas facinore. Quod ipſi intelligu
id eſt, beſtiarum ungulis diſcerpatur
devoretur. Quorum intellectus ſa
tolerandus videtur, cum text. expre
dicat, hoc in pœnam irrogari. Et
magis, quia textus ibi adverſativè l
cutus eſt ad priorem dictionem,
verò, & in priori parte d. l. etſi excep
ja

jam dixerat de cruciatu & tormentis: vnde in secunda parte adversativa non potest iterum de tormentis intelligi. Tamen ut ipsa in proprio sensu accipiantur verba, sit eculeo deditus, bene potest intelligi, ut prius eo genere, torqueatur pro habenda confessione, Etsi nihil in illis tormentis confiteatur hanc perferat pœnam, de qua ibidem. Et sane ista videtur meus Alberici, licet non aperte declaret: Reliquorum verò nullus hoc tangit, tametsi valdè necessarium erat. Nos vero puritati sermonis inhærentes, text. d. l. etsi excepta aliter quam Berber. & Griland. intelligimus, nimirum, quod eo casu nolenti 50.
confiteri crimen suum tam ingens tortura & cruciatus inferatur pro pœna, hoc est, quod ibi dicitur, si convictus repugnaverit, sit eculeo deditus, ungulisq; sulcantibus latera perferat pœnas. Sulcantur enim & lacerantur talibus latera ungulis ferreis, ut sic confiteantur, vel pœnam dilacerationis sustineant, propter suam pertinaciam,

Facit optimè pro intellectu illius textus in c. 1. prope finem 23. quæst. 5. ibi, Quando tantorum scelerum confessionem non extento eculeo, non sulcantibus ungulis latera, non urentibus flammis, sed virgarum verberibus eruisti. Archidiacon. nu. 2. melius ad prædictam declarationem facit l. 1. C. de numerar. & acturar. &c. lib. 12. in fin. ibi dicens, Conditioni eos subdi tormentorum, & eculeis atq; dilacerationibus subjacere, ubi Bart. Johan. de Pl. Jacob. Rebuff. & alii præsertim Lud. vic. de penna col. ad. med. qui ex i. textu expressè notant, quod tortura i. terdum sit pro pœna, ut ibi licet reg. lariter adhibeatur tantum pro eruen. veritate, & in sceleribus etiam magn. alioqui non extento eculeo, non su. cantibus ungulis dari debeat, ut ibi l. tius per eum. Cujus verba omnia T. cito authore refert, & sequitur Paris. Put. in tractat. Syndicat. in verb. to
51. tura, col. 2. n. 1. Sed ubi lex hoc statu. observandum est, ut l. observandu.
ff.

ff. de offic. præsid. & l. prospexit, ff. qui & à quib. manumiss. sic etiam est in d. l. etsi excepta, quæ tamen hoc amplius vult quod maleficus illam pœnam debeat perferre, donec repugnaverit pernegando. Aliâs autem, ubi crimen commissum est, constat & adest confessio rei, in tales maleficas statuta reperitur pœna concremationis, l. 3. C. de malefic. & mathemat. tradit Abb. & alii in c. ad abolendã ext. de hæretic. Porrò ex preallegato loco satis apparet, dictas maleficas fidejussoribus nequaquã relaxandas esse, cum omnino cõdemnari & aliqua pœna affici debeant, licet etiã indicia contra dictas veneficas adeo nõ essent indubitata, ex quo versamur in enormi crimine maleficarum, ipsæ non essent cautionibus vel fidejussorib. tradendæ, propter periculum vindictæ secuturũ, & alia, de quib. compilat. Mall. malef. in part. 3. q. 8. & quęst. 16. in princ. col. 2. & latius per Jul. Clar. in 5. lib. sent. §. fin. q. 40. col. 3. cum aliquot seq. Verũ tamẽ quia nos processum contra dictas
 vene-

veneficas, & contra socias earum jam-
dudum incineratas, & qualiter illæ fu-
erint examinatæ cum omnibus circum-
stantiis, non vidimus, quem ad certio-
rem constituendam sententiam vidisse
debebamus, sed ex amicorũ relatione
cognovimus, juxta c. fin. de hæretic.
in 6. non satis nobis consultum vide-
tur, quod dictæ veneficæ absq; alio in-
dicio nunc ad pœnam concremation
condemnentur. Posset quidem ho
fieri, ut paulò ante ostendimus, sed no
propterea fieri debet, ut l. non qu
quid, ff. de judic. Est enim in arbitr
52. judicis, quantam fidem adhibere ve
talibus indiciis & attestationibus so
arum criminis persæpè d. c. in fidei,
hæretic. in 6. Hoc verò ex iis, quæ s
perius in casu deduximus, bene fat
mur, quod contra dictas maleficas i
dicia indubitata extent, quod & ip
maleficæ sint, ex quibus licet conde
nari possint capitaliter, secundum
quæ 5. allegavimus: tamen tutius e
dicunt Dd. ne quis ex solis indiciis i
dub

dubitatis capitaliter & ordinaria pœna condemnetur, nisi eruatur quoq; ipsius confessio per torturam, ita tradit Bald. in l. milites col. 2. in fin. C. de quæstion. & Francis. Brun. in tract. de indic. part. 1. quæst. 4. num. 13. allegantes pro hoc in terminis nostris d. l. etsi excepta ad fin. C. de malefic. & mathemat. quam ibi ita quoq; intelligit Alberic. de Rosat. notans ex eo quod convictus tali crimine, non puniatur ordinaria pœna delicti, nisi etiam fuerit confessus, quod & Berber. voluit in viator: jur. d. tit. de sortileg. col. fin. & hoc vult etiam pœnalis constit. Caroli V. tit. de iudubitatis maleficiis art. 16.

Nec tamen tortus evadit condem- 53.
nationem, si crimen confiteri nolit, ut patet in d. l. etsi excepta, cujus verba paulo ante ad hoc ponderavimus, sed condemnetur nihilominus ex indiciis indubitatis, mitiori autem pœna ut copiosè tradit Gandin. in tract. Malefic. Rubr. de præsumption. & indic. indubit. nu. 2. & 12. Ang. in tract. maleficior.

ficior. in verbo, quod fama publica, n
18. in fin. Hippolit. de Marsil. in prac
§. quoniam num 31. & seq. Castrens. i
cons. 299. nu. 4. in 2. part. Cæpoll. i
cons. 6. nu. 9. & 10. Alex. cons. 188. n. n
in 7. vol. quia per tortur. in tali præse
tim crimine talia indicia violenta no
purgantur, ut supra latius probavimu
Sic etiam observari dicit Jul. Clar. d.
fin. quæst. 64. col. 22. vers. apud no
quandoq; etiam post gravem tortura
& perseverantiam rei in negatione,
indicia sunt valde urgentia, solet ju
reos condemnare, non quidem ad p
nam ordinariam, sed extraordinaria
puta, triremem aliquando ad temp
aliquando in perpetuum, præsert
quando est reus valde famosus, qu
refert etiam Egid. Boss. in tit. de inqu
sitio. n. 30. quam pœnam in proposi
nostro inferri tradit etiam Domhau
in pract. crim. c. 51. de legat. ad ergast
seu vincula nautica, ibi latius explica
Sed quia ista pœna non convenit
54. mulieres, neq; apud nos valde est in u
no

nec in talibus violenter suspectas maleficas satis tuta. Illa vero altera in d. l. Etsi excepta, C. eod. expressa quoq; nō valde sit usitata, videlicet quod veneficæ perpetuis carceribus mancipare debent, ut tradunt compilat. Mall. malefic. in 3. part. quæst. 6. prope fin. & quæst. 8. prope fin. & quæst. 14. Dimitti 55.
enim cum discrimine humanæ societatis non debent. Nec refert, quod de
jure civili pœnam perpetui carceris 56.
non debeat quis sustinere, ut l. incredibile, C. de pœn. quia si ita quis damnetur, tenet tamen sententia, ut ibi notat Johan. Faber. & alii atq; de jure Cano. pœna perpetui carceris imponi potest, C. contra idolorum 26. quæst. c. penult. §. fin. ext. de hæretic. c. quamvis de
pœn. in 6. cum similib. Quæ licet ca- 57.
pitalis sit & æquiparetur pœnæ mortis, ut tradit Innoc. in c. qualiter & quando ext. de accusation. Bart. l. 2. ext. de pœn. Benignior tamen est in hæreticos maleficos, quam pœna concremationis. Et eam quoq; posse de jure civili,

 si mo-

ſi modo inſolitum non ſit loco, aperte ſentit Bald. & Angel. in d. l. incredibile quod hodie minus difficultatis habet cum pœna carceris uſu recepta ſit, ut notum eſt. Præſertim in caſu maleficarum ſuſpectarum, quæ crimen fateri nolunt, nec tamen veris probationibus convictæ ſunt, argument. text. in d. l. etſi excepta, ubi eculeo dedita deinde ungulis dilaceratur, quod equidem majorem denotat pœnam; Et ita in præſentia concludimus tanquam in mitiorem & ſecuriorem partem. Sic
58. etiam incarcerata non poterit evadere & nocere, quia divina juſticia tum non permittit dæmoni naturalem potentiam exercere incarceratis, Ne forte judices & officiales curioſi videntes manifeſta ſigna liberationis invitentur ad ſequendam ſceleratam illorum profeſſionem, ut habetur per Dd. in c. nec mirum 26. quæſt. 5. & tradit latius Griland. in tract. de ſortileg. quæſt. 9. in
59. fin. Non volumus tamen ſtatim ad condemnationem properari: ſed omnibus

modis

modis adhuc per varia media tentari, an posſit haberi earum confeſsio, etiam per repetitam torturam. Quamvis enim magna ſit inter Dd. diſputatatio, An & quando tortura in eodem homine repeti poſsit, atq; communiter velint à nobis indiciis reum quæſtio- 60.
nibus iterum ſubjici non poſſe, ut plenişsimè hoc poſt alios tradit Hippolit. de Marſil. in l. repetit, ff. de quæſtion. Paris de Put. in tract. de Syndicat. §. de repetit. fol. 271. & ſeq. Anton. Gomeſ. lib. 3. reſolut. cap. 13. num. 26. Jul. Clar. lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 64. col. antepen. & penult. qui infinitos penè Dd. in hac materia citant. Tamen in hoc omnes conveniunt, quando reus eſt quidem tortus, ſed non ſufficienter, quod in torturam poſsit repeti, ut vi- 61.
dere eſt apud Marſil. & alios præallegatos, imò ſi conſuetudinem Judicum quorundam inſpiciamus indifferenter illi repetunt torturam abſq; novis indiciis, ut ex Dyn. Gandin. & aliis refert 62.
Marſil. in d. l. repetit. ante nu. 6. idem

 teſta-

testatur Jacob. de Beluis. in pract. cri
min. tit. de quæstio. nu. 92. pro quibu
benè facit textus in §. illud vers. opo
tet, Auth. ut judices sine quoquo suffr
gio, ibi ipsi torquebant & non primitu
requiescant, donec reddant furta, &
sed esto sanè, quòd ista jura non ita g
neraliter sint intelligenda, sed ita,
nova superveniunt indicia, ut D
communiter volunt: Tamen ead
opinio rursus non procedit, quan
prima indicia contra reum valde s
urgentia, tunc enim non attenta pr
tortura, in qua ipse nihil confessus
Reus iterum torqueri potest, per te
in l. unius §. 1. ff. de quæstion. qui di
Reus evidentioribus argumentis
pressus, repeti in quæstionem pot
quem sic intelligit ibi Bart. n. 2. dic
ita practicari. Idem dicit Salic. in l.
col. fin. C. de custodia reor. Socin.
cons. 54. n. 14. in 3. vol. Anton. Gom
lib. 3. resolut. cap. 13. sub n. 26. ubi di
se ita semper tenuisse legendo & co
sulendo. Idem sequitur Jul. Clar. d.

fi

fin. quæſt. 61. col. fin. Domhaud. in practic. crimin. cap. 38. de repetit. quæſtion. n. 3. Modo utramvis opinionem capiat judex, non poterit errare in caſu noſtro, torturam repetendo, quia nec ſufficienter tortæ videntur dictæ veneficæ, & prima indicia, ſunt valdè vehementia, ut ſuperius demonſtravimus: & deinde in ipſa tortura aliud novum ortum eſt indiciũ, ſcilicet quòd dictæ mulieres veneficæ in ipſo cruciatu non potuerunt lachrymare, ut pariter oſtendimus. Hoc enim prius ſciri non potuit, & tunc propter hæc tortę non fuerunt, ſed propter aliud, & ideo ſatis novum eſt indicium, & conſequenter tortura repeti poterit, atq; ſi confiteantur crimen, pœna ordinaria concremationis afficiantur. Veruntamen, quia valde timendum eſt, ne etiam altera vice, propter taciturnitatis maleficium aliquid confeſſuræ ſint, non incommodum eſſet, prius adhibere alias quaſdam cautelas, de quibus per compilat. Mall. malefic.

in 3. part. quæſt. 13. 15. & 16. qui dicunt
63. quod judex debeat ad eas admitter
honeſtas perſonas, quæ eas erudian
atq; ad veritatem dicendam diſponan
& ut tormentorum cruciatus fugian
& quod morti non tradentur, ſi mod
reſipiſcant, ſed aliter & leviori pœn
punientur, commemorantes eis ſqu
lorem carceris. Solent enim & fr
quenti meditatione rei calamitate ca
ceris, & replicata informatione bon
rum, qua confortantur citius ad con
tendum indici, quam per tortura
quod re ipſa expertos ſe eſſe teſtant
compil. Mall. malefic. Idem juribus
exemplis demonſtrat Paris de Put.
tract. Syndicat. §. & advertendum e
fol. 264. apud quem videri poteſt.

At ſine his quidem ſuaſionib
64 poſſunt induci, ut veritatem fateantu
nihilominus blandè tractentur, & ant
quã ad eas torquendas procedatur,
aliis mulieribus honeſtis exuantur v
ſtibus omnibus, atq; aliis induantur,
forte aliquod maleficium inſutum g
rerei

rerent veſtimentis, nihilq; eis relinquatur, quod eorum fuerit appenſum vel ligatum in corpore, nec in capite aut crinibus. Imò ſi ita videbitur, pili & crines ex omni parte corporis abradantnr & laventur. Comperiſſe enim ſe dicunt, quod interdum in pilis teneant maleficium pro taciturnitate, & quandoq; in locis ſecretiſsimis non nominandis, idipſum docet Paris de Pur. in tract. Syndicat. §. tortura 3. in fin. fol. 269. & hoc profuiſſe aſſcribunt: Deinde ligentur ad chordas, & dum inſtrumenta ad torquendum diſponuntur, judex per ſe vel alios bonos viros inducat quæſtionandas ad fatendum veritatem liberè. Et ſi fateri noluerint, mandet miniſtris, ut inſtrumenta applicentur, qui ſtatim in hoc obtemperent, non læti, ſed quaſi turbati. Tandem ad interceſsionem illorum bonorum virorum iterum ſolvantur, & ab ipſis ad partem trahantur, & informentur denuo ad dicendam veritatē faciendo ei ſpem, quod morte non

non afficientur. Tunc autem, ſi ad confitendum induci non poſſunt ſubjiciantur quæſtionibus, & interrogentur ſemper prius de levioribus, quæ facilius confitebuntur quàm graviora, ſcilicet quæratur de ijs, quæ dicuntur factitaſſe, vel ſi quę unguenta vel pyxides, item libri in domibus eorum fuiſſent reperti, ad quem uſum illos habuerint, & de ſimilibus, & niſi prius confeſſę ſint, quibus hominibus vel animalibus nocuerint, aut quæ maleficia procuraverint, non interrogentur, quot annis fidem abnegaverint, & quamdiu incubum dæmonem habuerint, quia hoc nunquam ante alia fatentur: & interim Notarius in proceſſu ſcribat de quibus interrogatæ fuerint, & quid reſponderint. Si quoq; ita nihil confiteri velint, adferantur ad eam vel ducantur ad graviora tormentorum genera, indicando eis, quod oporteat hæc ſuſtinere, niſi fateantur veritatem. Debet enim de iſtis maleficis &

65. ſimilibus acerrima fieri indagatio,

3. C. de Episc. audient. & l. 2. C. quorum appellat. non recipit. Et si neq; per istum terrorem mutent pertinaciam, aſsignetur eis terminus pro secunda vel tertia die ad continuandum tormenta, ut per inquisitor. indicta 4. quæst. ad fin. unde etiam in terminis tradit Paris de Put. in tract. Syndicat. in §. de repetitione, ante n. 6. Quod ad omnem dubitationem tollendam soleant carnifices justiciæ protestari & judex interloqui, quod pro nunc intendant supersedere in tortura cæpta, nec perfectè data, repetiturus eam ali die, & quoties opus fuerit ad indagandam veritatem. Quam cautelam desumptam fuiſse putat ex notationibus in d. l. unius, §. 1. de quæstion. Nam alioqui tortura regu- 66.
lariter repeti non debet, nisi supervenientibus novis indiciis, de quibus supra diximus. Intra illud autem tempus judex diligentem ejus custodiam constituat, ne solæ relinquantur, 67.
quia

quia à Dæmone frequentabuntur &
68. ſollicitabuntur , ut ſibimet morte
conſciſcant, adveniente autem die te
mini, judex prius bene adhortatas a
confitendum examinet, cum omnib
circumſtantiis, ſi ex reſponſione eo
viderit hoc faciendum eſſe. Ac ſi co
fiteantur benè eſt, ſi verò repugne
pernegando vel nolendo explici
confiteri quæſtionibus eas exponat, &
dum à terra elevantur, faciat judex re
citari dicta ſociarum ſive teſtium ſu
miſsis nominibus, & dicat eis, ecce p
teſtes convictæ eſtis.

Ad extremum verò, ſi hæc omn
non proficiunt, non tamen dimitta
69. tur, ſed ſi poteſt fieri, ducantur ſeorſ
ad aliquod caſtrum remotum, & cu
plures dies ibi fuerint cuſtodię tradi
fingat Caſtellanus, ſe ad longinqu
partes peregrinaturum , & inter
ſubornentur mulieres aliquæ, quæ ill
viſitent, de variis colloquantur, pr
mittentes eis, quod velint eas dimit
re, liberè abire, dummodo informe

ca

eas de certis quibuſdam experimentis. Nam per hunc modum ſæpiſsimè fuerunt faſſæ & convictæ, ut dicunt inquiſitor. d. c. 16. in fin. ubi referunt exemplum de malefica, quæ nullis tormẽtis & quæſtionibus induci poterat ad confitendum crimina, & tandem modo ſupra ſcripto, cum crederet Caſtellanum abeſſe, qui tamen pręſens latebat, tres familiares intrantes promittebant ei relaxationem, ſi informaret illas de modo excitandi grandines, quod capta, quamvis primò doloſè ſecum agi putaret, ipſis inſtantibus & videntibus, fecit in nominato loco excitando grandines, & per hoc habita evidentia facti, & deinde quoq; confeſsione, digno ſupplicio fuit affecta. Aut ſi omnia hæc nihil ad habendam confeſsionem proficerent, poſsit judex eis indicare, quod jam ſint non obſtante pertinaci repugnatione eorum ad mortem condemnatæ, & ſi circumſtantiæ patiantur, fictè eas jubeat duci ad ſupplicium, non tamen morti verè tradat, an ſi

 forte

forte ſic ad pœnitentiam prius adhor-
tatæ aliquid confiterentur, & hoc poſſe
70. fieri probatur exemplo Salomonis, qui
etiam fingebat ſe velle, quod nolebat,
in c. afferte ext. de præſumpt. & ibi
notat num. 2. ff. de quæſtion. tradit
Paris de Put. in tract. Syndicat. & in d.
§. & advertendum eſt, in princ. fol. 26.
& §. ſequetur modo, pag. 300. ubi infert
notabilem quæſtionem.

Quod ſi judex prædictis omnibus
diligenter adhibitis animadvertat quæ-
ſtionatas nolle detegere flagitia ſua, in-
terroget eas, An pro innocentia ſua
velint ſubire judicium candentis ferri
71. vel aquæ frigidæ? cui forte reſponde-
bunt, quod ſic velint: omnes enim ma-
leficæ hoc affectant, ſcientes ſe per
dæmonem ab omni læſione præſer-
72. vari, & ex eo ipſo, quod verè male-
ficæ ſint, agnoſcuntur. Sed judex ſim-
pliciter replicabit, quod non poſsit ſe
abſq; temeritate tanto periculo ſub-
mittere, neq; etiam talem purgatio-
nem tanquam opus quoq; magicum ad-
dia-

diabolo auctore excogitatum com- 73.
mentum concedat, cum omni jure sit
prohibita, c. fin. ubi plene notant ex.
de purgat. vulg. de quo etiam compil.
Mall. malef. in 3. parte quæst. 17. in
fin. ubi notabile referunt exemplum.
Sed aliquis hic forte dicat: Esto, purgatio aquæ frigidæ tanquam perversa & superstitiosa jure est prohibita, interim tamen negari non potest apud Saxones in nostris partibus nihilominus esse in frequenti usu. Responsum huic paucis velim, fateri nos utiq;, judicium aquæ frigidæ passim in frequenti esse usu, sed non nisi imperitæ vulgi multitudinis, & minorum gentium (ut ille ait) hominum usu, qui alioqui omnia, quæ vel cogitant & faciunt, integris & candidis viris debent esse probata, non attento eo quod dici solet: Ea, quæ
communiter à vulgo fiunt, non esse in 74
exemplum trahenda.

Etsi autem in hoc nostro infælici seculo veteres superstitiones, inter quas

 non

non infimum locum purgatio aqu
frigidæ obtinet, consopitæ & oli
75. damnatæ renovantur, & quasi repu
lulascere videntur. Tamen judex v
magistratus potestate & authorita
76. fungens hac in re providus & circum
spectus esse debet, ne peccet contra se
cundum Decalogi præceptum. Qu
purgatio aquæ frigidæ dicitur vulg
77. ris: quod nulla Canonum aut leg
auctoritate fundata sit, sed à vulgo i
venta, & Diabolo fabricante intr
ducta, ex. c. Mennam & c. consului
& est perversa & superstitiosa : q
intendat probare innotiam vel culpa
hominis per experimentum, non
cundum naturam, neq; secundum sa
scripturam, sed per modum super
tiosum, juxta cap. fin. ex. de purg
vulgar. & 2. quæst. 5. d. c. Mennam,
c. consuluisti. Panorm. & Pet. de A
chor. in d. c. fin. Mart. Navarr. in m
nuali confessar. c. 11 n. 39.

78. Ad hæc, qui tali vulgari probatio
utuntur, tentant Deum, dum quæru
abe

ab eo miraculum ſine cauſa. Ferrum candens cum naturalis ſit actionis, ita lædit innocentem, ſicut peccantem, & in aqua frigida ita mali ſubmerguntur, ſicut boni.

Ad miracula autem, quæ ſuo arbi- 79.
trio Deus reſervavit, ut Anchoranus ait, non ferro candente vel aqua fri-
gida, ſed juſtis orationibus commove- 80.
tur Deus.

Hinc in ejuſmodi probatione duplex committitur peccatum tentationis nimirum Dei, & ſuperſtitionis: quia pactum implicitum intercedit cum Dæmone. Ad quod facit auctoritas D. Thomæ Gram. 2. quæſt. art. 8. dum ait: Dicendum, quod judicium ferri candentis vel aquæ frigidæ, ordinatur quidem ad alicujus peccati occulti inquiſitionem, per aliquid quod ab homine fit, & in hoc convenit cum ſortibus: In quantum tamen exſpectatur aliquis miraculoſus effectus à Deo, excedit communem ſortium rationem. Unde hujuſmodi judicium illi-

 citum

citum redditur, tum quia ordinatur a
judicanda occulta, quæ divino judici
reſervantur, tum quia hujuſmodi ju
dicium non eſt divina auctoritate ſan
citum. Unde 2. quæſt. 5. cap. conſu
luiſti, in decreto Stephani Papæ dici
tur. Ferri candentis vel aquæ ferven
tis examinatione, confeſsionem ex
torqueri à quolibet, ſacri non cenſe
canones, & quod ſanctorum Patru
documento ſancitum non eſt, ſuperſti
tioſa adinventione non eſt præſumen
dum. Hæc D. Thom. ex canone.

81. Secundo, Non ſolum peccant c
gentes ſubire probationem aquæ f
gidæ, ſed etiam omnes, qui credu
ineſſe effectum ad probandum inn
centiam vel culpam, niſi eos ignora
82. tia probabilis excuſet. Quia eſt op
ſuperſtitioſum, à diabolo introductu
ex pacto cum eo implicitè habito pr
cedens : Ergo peccat contra 2. Deca
logi præcept. qui fidem adhibet ta
rei. Nam ſimiles ſunt qui faciunt ea,
&

& omnes qui confidunt in eis. Ex qua causa, quia admonentur talis erroris, & non deponunt nec acquiescunt veritati, tam diu sunt in peccato, quam diu non desistunt à tali superstitione. Quia post admonitionem non est amplius locus probali ignorantiæ. Quare recte Bodinus & alii contra Scriboniū, damnant probationem aquæ frigidæ, tanquam opus diabolicum.

Tertiò si quis, vel quæ ponatur ad probationem aquæ frigidæ, & virtute talis indicii præsumpti confessio extorqueatur in tormentis, confessio nullius roboris & momenti, & consequenter reus vel rea non potest ex ea condemnari. Probatur confessio, quam nullum indicium legitimum præcedit, etiamsi in tormentis facta sit, & reus in 83.
ea perseveret, est nulla ipso jure nec potest confessus ex ea condemnari, per text. gloss. Br. & alios in l. pen. ff. de quæstio. Alex. in l. qui aliena, §. Celsus n.12. ff. de acquiren. hæredit. Jas. ibi n.38. Angel. in tract. malefic. in verb.

 fama

fama publica verſ. quinto quæro Hippol. de Marſil. d. l. pen. & in pract. crimin. §. ſecunda quæſtion. num. 2. Emanuel Soarez in Theſau. Recept. ſenten. verb. confeſs. Franciſ. Bruno de indiciis & tortur. 2. part. q. 5. Franciſ. Vivi lib. 2. com. opin. 70. Jul. Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 55. & hæc eſt communior opinio.

Sed hæc talis confeſsio elicitur virtute nullius legitimi indicii, cum talis probatio juri & rationi repugnet, ut conſtat ex dictis. Si ergo indicium nullum eſt: confeſsionem inde ſequentem eſſe, nullam neceſſum eſt. Si confeſsio nulla eſt, ergo & ſententia nulla, quæ inde virtutem ſumit. Ex prædictis conſtat abuſum illum probandi apud antiquos fuiſſe reprobatum, tanquam ſuperſtitioſum, nunc vero noſtris temporibus denuo maligno procurante
85. revocatum. Cauſam verò, quare non ſubmergantur ſagę, ſi ita ſit, ut refertur, non referimus ad levitatem, cum nulla dæmoni inſit (gravitas enim & levitas

ſunt

ſunt qualitates corporum, ex elementis compoſitorum) ſed in potentiam dæmonum. Qui enim poteſt celerrimè per aërem corpora ad remotiſsima loca deferre, ſua virtute valet etiam ſuſtentare, ne ſubmergantur. Nam ſi vir mediocris potentiæ puerum poteſt tenere, ne profundum petat, quanto magis dæmon hominem deferre valebit? Hoc autem facit non ut nocentiam ſagæ declaret, cui omnem
ſuam in protegendo operam addixit 86.
ad ſalvandam innocentiam in conſpectu hominum, (Mallet enim talem, ſi in culpa ſit, innocentē, quàm culpabilem oſtendere, atq; ſic potius permit-
tet in profundū deſcendere, quod tàm 87.
naturale eſt corpori gravi, quā natare contra naturam.) Sed ut in tali opere, dum fortaſſe unam perdit animā, quæ ad Deum per pœnitentiam revertitur, plures per infidelitatem & ſuperſtitionem ſibi ſubjiciat. Etenim & cooperantes & fidem adhibentes, in laqueum diaboli cadunt. Sortitur autem

 hoc

hoc opus ſicut & aliæ ſuperſtitiones,
88. de quibus antea actum eſt, effectum ex pacto implicito cum dæmone. Dum enim homines ſcire volunt occulta per modum nec à natura, nec jure divino & hnmano permiſſum, aut ordinatum, diabolus tanquam mille artifex accurrit, & manus adjutrices porrigit. Atq; eam ob cauſam Canones & Doctores vulgarem probationem tanquam rem ſuperſtitioſam & diabolo ſuggerente inventam, reprobant dum tales effectus neque ſecundum Canones, vel Eccleſiæ conſuetudinem, aut rei naturam cum cauſis conjungantur, quam Regulam, ut supra ſignificatum eſt, Auguſtinus lib. 2.
89. cap. 20. de doctrina Chriſtiana, indicat pro dignoſcendis ſuperſtitionibus. Qua regula etiam rejicitur ficta illa antipathia. Nam aquæ talem tribuere effectum, indiget alia confirmatione aut ratione aut auctoritate probandum eſt. Quis enim aquam in Baptiſmo diceret talem tantamque

vim

vim habere, niſi expreſſo Chriſti teſtimonio probatum exiſteret? Neque aquæ ſoli virtus ſalubriter abluendi tribuitur, ſed accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum, ut dicit D. Auguſtinus tractatu ſuo in Johannem.

Præterea ut ex d. c. Mennam & aliis colligitur, hac probatione antiqui abuſi ſunt etiam in probandis aliis ſceleribus: quomodo ergo nunc ſolum obtinet in ſagarum crimine? Accedit hic quod Bodinus lib. 4. Dæmonomaniæ cap. 4. refert, dum inquit: Sapiens verò judex ad conſequendum veritatem omnes præſumptiones comportaturus eſt: modò ne id faciat, quod multi judices in Germania ſolent. Hi enim aut magos alios conquirunt, ut per eos ad ſaltum cribri reſciſcant, an reus ſortes exerceat: aut ambos pedes ſagæ & manus colligantes eam imponunt aquæ leniter, eamq; ſi ſaga fuerit, in fundo mergi non poſſe putant.

Hac

Hac enim via diabolus judicia, quæ ſancta oportet ſervari, commutat in ſcholam magiæ. Sed hanc diſputationem Philologis & Phyſicis, cum noſtræ non ſit profeſsionis, relinquens his ſuperſedeo.

Quare nunc concluſio totius
Reſponſi eſt, quod judex omnem ad-
90 hibeat diligentiam pro eruenda con-
feſsione dictarum Sagarum, & ſi eam
conſequatur, facta ejuſdem ratifica-
tione conſueta pœna ignis ſeu con-
cremationis eas damnet. Si vero con-
feſsionem criminum ab eis extorqueri
nequeat, eas tamen minime dimittat,
ſed nihilominus perpetuo carceri tra-
dat, cujus ſqualore fortaſsis perteſ-
tandem crimen fatebuntur, aut ſuper-
venient novæ probationes, quibus
evidenter convincantur, & tunc quid
facere debeat, Judex ſatis habet.

Et hæc amici optimi jam pro temporis anguſtia ad propoſitum caſum reſpondere volui, cumq; ex animo ve-

ritatis

ritatis & justiciæ amante simulationisq; omnis experte profecta sint, ut animo consimili accipiantur, postulo: Salvo tamen per omnia cujusvis doctioris & peritioris de jure saniore judicio. Dat. Luneburg. Ultimo Junii die. Anno 1597.

H. A. D. J.C.

AU-

Hac enim via diabolus judicia, quæ ſancta oportet ſervari, commutat in ſcholam magiæ. Sed hanc diſputationem Philologis & Phyſicis, cum noſtræ non ſit profeſsionis, relinquens his ſuperſedeo.

Quare nunc concluſio totiu Reſponſi eſt, quod judex omnem ad
90 hibeat diligentiam pro eruenda confeſsione dictarum Sagarum, & ſi eam conſequatur, facta ejuſdem ratificatione conſueta pœna ignis ſeu concremationis eas damnet. Si vero confeſsionem criminum ab eis extorquere nequeat, eas tamen minime dimittat, ſed nihilominus perpetuo carceri tradat, cujus ſqualore fortaſsis perteſ tandem crimen fatebuntur, aut ſuperv venient novæ probationes, quibu evidenter convincantur, & tunc quid facere debeat, Judex ſatis habet.

Et hæc amici optimi jam pro temporis anguſtia ad propoſitum caſum reſpondere volui, cumq; ex animo ve-

ritatis

ritatis & justiciæ amante simulationisq; omnis experte profecta sint, ut animo consimili accipiantur, postulo: Salvo tamen per omnia cujusvis doctioris & peritioris de jure saniore judicio. Dat. Luneburg. Ultimo Junii die.
Anno 1597.

H. A. D. J.C.

AU-

AUTHORUM IN HOC RESPONSO ALLEGATORUM

Catalogus.

A.

Abbas Panor.
Alexander de Imola.
Albericus de Rosate.
Anthonius Gomesius.
Andreas Alciatus.
Anthonius de Butrio.
Anthonius Blancus.
Angelus Perusinus.
D. Augustinus.
Archidiaconus.

B.

Baldus de Vbaldis.
Bartholus de Saxofer.
Barbatia.
Bodinus.
Boncompegius.

C.

Cæpolla.
Compilat. Mall. mal.
Corneus.
Curtius Senior.
Cynus Pistor.
Constit. Carolina.

D.

Didacus Covarnivias.
Dynus Mugellan.
Dominic. de S. Geminia

E.

Egidius Bossius.
Eymon Gravetta.
Emanuel Soarez.

F.

Franciscus Aretinus.
Franciscus Brunus.
Franciscus Poncinnibius.
Franciscus Vivivius.
Fridericus de Senis.
Felinus.

G.

Gandinus.
Gabriel Saraina.
Guido de Susaria.
Genesis.

H.

Hippolitus de Marsiliis.
Hieronymus Cardanus.
Hieron. Gigas.

Iacobus

I.

Iacobus Rebuffus.
Iacobus de Beluiso.
Iacobus Sprengerius.
Iason de Mayno.
Iohannes Andreæ.
Iohannes Baptista à Porta
Iohannes Berberius.
Iohannes VVeigerus
Iodocus Domhauderius.
Iohannes de Platea.
Iulius Clarus.

L.

Ludovicus de Penna.
Ludovicus Bologninus.
Ludovicus Romanus.

M.

Mattheus de Afflictis.
Matthesilanus.
Martinus de Arles.
Martinus Navarreus.

N.

Nicolaus Boerius.

P.

Paulus Castrensis.
Paulus Grilandus.
Paris de Puteo.
Petrus de Anchora.
Philippus Decius.

R.

Rolandus à Valle.

S.

Salicetus
Socinus Sen.
Speculator.

T.

Thomas Grammat.
Thomas Ferrariensis.

Z.

Zarabella.

AUTHORUM IN HOC RESPONSO ALLEGATORUM

Catalogus.

A.

Abbas Panor.
Alexander de Imola.
Albericus de Rosate.
Anthonius Gomesius.
Andreas Alciatus.
Anthonius de Butrio.
Anthonius Blancus.
Angelus Perusinus.
D. Augustinus.
Archidiaconus.

B.

Baldus de Vbaldis.
Bartholus de Saxofer.
Barbatia.
Bodinus.
Boncompegius.

C.

Cæpolla.
Compilat. Mall. mal.
Corneus.
Curtius Senior.
Cynus Pistor.
Constit. Carolina.

D.

Didacus Covarnivias.
Dynus Mugellan.
Dominic. de S. Geminia.

E.

Egidius Bossius.
Eymon Gravetta.
Emanuel Soarez.

F.

Franciscus Aretinus.
Franciscus Brunus.
Franciscus Poncinnibius.
Franciscus Vivivius.
Fridericus de Senis.
Felinus.

G.

Gandinus.
Gabriel Saraina.
Guido de Susaria.
Genesis.

H.

Hippolitus de Marsiliis.
Hieronymus Cardanus.
Hieron. Gigas.

Iacobus

I.

Iacobus Rebuffus.
Iacobus de Beluiso.
Iacobus Sprengerius.
Iason de Mayno.
Iohannes Andreæ.
Iohannes Baptista à Porta
Iohannes Berberius.
Iohannes VVeigerus
Iodocus Dombauderius.
Iohannes de Platea.
Iulius Clarus.

L.

Ludovicus de Penna.
Ludovicus Bologninus.
Ludovicus Romanus.

M.

Mattheus de Afflictis.
Matthesilanus.
Martinus de Arles.
Martinus Navarreus.

N.

Nicolaus Boerius.

P.

Paulus Castrensis.
Paulus Grilandus.
Paris de Puteo.
Petrus de Anchora.
Philippus Decius.

R.

Rolandus à Valle.

S.

Salicetus
Socinus Sen.
Speculator.

T.

Thomas Grammat.
Thomas Ferrariensis.

Z.

Zarabella.

